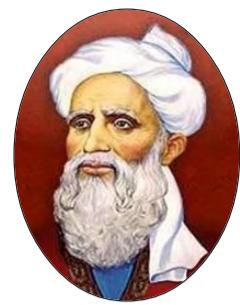

АНВОРӢ ДОНӢ

E-mail: anvor.donish@kgu.tj **Нашияи Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯаబдуллоҳи Рӯдакӣ***
www.kgu.tj **№6 (318) 15-уми майи соли 2021, шанбе (оғози нашр: соли 1994)**

МЕДАЛИ ҶАШНИИ "ЗО-СОЛАГИИ ИСТИҚЛОЛИЯТИ ДАВЛАТИИ ЧУМХУРИИ ТОЧИКИСТОН" ТАЪСИС ДОДА МЕШАВАД

ДУШАНБЕ, 01.03.2021 /АМИТ "Хо-вар"/. Аз чониби Президенти Чумхурии Тоҷикистон мутобиқи моддаи 69 Конститусияи Чумхурии Тоҷикистон, қисми 2, моддаи 8 ва моддаи 21 Қонуни Чумхурии Тоҷикистон "Дар бораи мукофотҳо давлатии Чумхурии Тоҷикистон" таъсиси медали ҷаҳонии "30-солагии Истиқололияти давлатии Чумхурии Тоҷикистон" барои тасдиқ ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Чумхурии Тоҷикистон пешниҳод шудааст.

шудааст.
Ин матлабро раиси кумитай Мачлиси намояндагон оид ба сохтори давлаттый ва худидоракунни маҳаллӣ Абдураҳим Ҳолиқзода зимни баррасии лоиҳаи Қарори Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи медали ҷашни "30-солатигӣ" Истикъомати давлаттии Ҷум-

хурии Тоҷикистон" дар ҷаласаи Шӯрои
Маҷлиси намояндагон, ки имрӯз таҳти
раёсати Раиси Маҷлиси намояндагони
Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон
Маҳмадтоир Зокирзода баргузор гар-
дид, баён намуд.

Зикр шуд, ки пешниҳоди мазкур бо мақсади сазовор ҷаҳон гирифтани ин санаи барои Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳим, таърихӣ ва тақдирсоз ва бо медали ҷаҳонӣ қадр намудани шаҳсони арзанда, ки барои ҳифз ва таҳқими Истиқлоли давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон саҳми босазо гузаштаанд, таҳия гардидааст.

Дар چаласаи Шўро ҳамчунин таъкид карда шуд, ки Истиқболи давлатӣ дар ҳаёти ҳар ҳалқу милллат падидан сарнавиштсоз буда, маҳз тавассути он ҳалқу милллатҳо худро ба оламиён муаррифӣ мономатӣ.

Роҳи таърихии миллати тоҷик ба сӯи истиқпол ва соҳибихтиёри роҳи кӯтоҳу ҳамвор набуда, аз рӯҳу навои парчами Коваю адолатпарастии Анушервон, ҷоннисории Спитамену қаҳрамонии Шераку Деваштич, ваҳдатгароии Фирдавсию инсонпарварии Саъдӣ, меҳан-парварии Садриддин Айниву Бобоҷон Ғафуров ва садҳо бузургони дигари ҳалқи тоҷик оғоз ёфта, бо азму иродай фарзандони поквичдону ватандӯст ва созандай миллати муосири тоҷик омехта гардидааст.

Аз ин рӯ, бо мақсади тантанавор ҷаҳонгирифтани 30-солагии Истиқололи давлатии Тоҷикистон, эътирофу қадршиносии хизмати шаҳсони арзанда дар таҳқими давлатдории Тоҷикистон ба мақсад мувофиқ аст, ки медали ҷаҳонни "30-солагии Истиқололияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон" гузоҳӣ кордад ёшвад.

ЧОИЗА ВА УНВОНҲОИ
ЭМОМАЛӢ РАҲМОН

ЗАФАР МИРЗОЁН: НАДЕЕМСЯ НА ВОСТОЧНУЮ МУДРОСТЬ

БО ФАСОД МУБОРИЗАИ БЕАМОН БОЯЛ БУРЛ!

**"ИШКИ
САРХҮР"**

ХУШБАХТИ ОЛАМ

C. 10

КОШ СУРАЕ БА НОМИ "ПАДАР" МЕБУД...

Ac 13

ГУШТИНИ ТАРЗИ ОЗОД

C. 10

C. 6-7

ЗАФАР МИРЗОЁН: НАДЕЕМСЯ НА ВОСТОЧНУЮ МУДРОСТЬ

Я обращаюсь к народу Кыргызстана, давним соседям таджиков, в связи с событиями прошедшими на границе Республики Таджикистан с Республикой Кыргызстан.

Ну как можно охарактеризовать безумные выходки некоторой части приграничного с Таджикистаном населения далёкой от элементарного политического воспитания, не имеющегося первичных знаний об истории своей страны? К сожалению, последние десятилетия в постсоветском пространстве среди непосвященной части молодёжи воспитывается дух национализма, а в среде тюркоязычных народов и пантюркизма. Искажение истории и принадлежность кыргызского народа к великим ханам, в том числе обоготворение и принадлежность плача истории Чингисхана к своему улусу давно просачивается в средствах массовой информации Кыргызстана.

История Кыргызстана давно написана самими кыргызскими историками, и великими учёными Российской Федерации. Вот что зафиксировано на исторических документах об историческом происхождении киргизов, и принадлежность территории Средней Азии к ним.

Западные части территории современной Киргизии входили в состав исторической области Согданы, населённой оседлыми иранскими племенами, родственными современным таджикам. Антропологически они принадлежали к памиро-ферганской расе и исповедовали зороастризм. На севере кочевали саки. В начале нашей эры на территорию Киргизии с востока (Синьцзян) мигрировали усуны, которых сменили эфталиты, а затем персы-сасаниды.

В раннем Средневековье на территорию Киргизии проникают тюрки. В VII веке территория Киргизии вошла в Западно-турецкий каганат, а в VIII веке - в Карлукский каганат. В XII веке города Узген (старейший город на территории Киргизии) и Баласагун становятся центрамиprotoузбекского государства Карабахидов, на смену которому приходит Каракитайское ханство.

В XIII веке земли современной Киргизии были завоёваны монголами и вошли в Чагатайский улус, из которого в 1347 году выделился полукочевой Могулистан, где гегемония принадлежала дулатам.

С середины до начала X века Кыргызский каганат охватил Южную Сибирь, Монголию, Байкал, верховья Иртыша, часть Кашгарии. Период расцвета государства енисейских киргизов был не только периодом завоеваний, но и торгового обмена с китайцами, тибетцами, народами Южной Сибири, Центральной и Средней Азии. Именно в этот период предки современных киргизов, после победы над Уйгурским каганатом, впервые вступили на территорию Тянь-Шаня. Однако в 10 в. под властью енисейских киргизов остались лишь Южная Сибирь, Алтай и Юго-Западная Монголия. В XI-XII вв. их владения сократились до Алтая и Саян. Между тем, рассеянные по огромному пространству части киргизских племен принимали активное участие в событиях, которыми богата ис-

тория Центральной Азии. Они сумели сохранить свою этническую самостоятельность и стать ядром притяжения других этносов.

Великий путешественник Джованни дель Плано Карпини (XV век) побывавший в кочевых селениях киргизов о внешнем виде лиц пишет следующее: "Внешний вид лиц отличается от всех других людей. Именно между глазами и между щеками они шире, чем у других людей, щеки же очень выдаются от скул; нос у них плоский и небольшой, глаза маленькие, и ресницы приподняты до бровей. В поясе они в общем тонки, за исключением некоторых, и притом немногих, росту почти все невысокого. Борода у всех почти вырастает очень маленькая, всё же у некоторых на верхней губе и на бороде есть небольшие волоса, которых они отнюдь не стригут....." (Джованни дель Плано Карпини, История Манголов, Гильом де Рубрук, Путешествие в восточные страны, Книга Марко Поло, Москва "Мысль", 1997, стр. 31, 253- 263)

Великий тюрколог Рене Гроссе в своём огромном исследовании "Империя кочевников" неоднократно указывает на территорию кочующихся киргизов и киргиз - казахов, где указывает на места обитания киргизов около - Иссык куля и в сторону Иртыша. (Рене Гроссе, "Империя кочевников", Т. 1989, стр. 3, 13, 19, 267, 337, 851)

Эти и многие другие исторические факты указывают на то, что все земли расположенные на территории Согда, в том числе Исфары всегда являлись обителями таджиков. Да и топонимика этих земель доказывают, что на этом пространстве издревле жили таджики, и они никогда не позволяли другим народам захватить его. Топоним "Ворух" от древнее название селения таджиков и история не знает другого, в том числе тюркского названия этих рубежей.

На мой взгляд вооружённый конфликт между киргизским и таджикским народами и контингента приграничной заставы, приводивший к человеческим жертвам, это результат недостаточно правильного подбора и расстановки руководящих кадров местной власти и силовых структур Кыргызстана. Наглядным примером этого можно назвать выступление ответственного государственного лица, отвечающий за безопасность государства Кыргызстан.

Анализы доказывают, что частые изменения кадрового состава на верхушках власти республики Кыргызстан и частая замена руководящего состава на высшем эшелоне власти, это результат размежевания киргизов на мелкие кланы, принадлежность бывших кочевых народов к клановой системе.

Необходимо констатировать, что между таджиками и киргизами никогда не существовала вражда на национальной почве или территориальных притязаний. Примером добрососедского отношения и дружеского совместного проживания можно назвать тёплые отношения таджиков и киргизов в Горно Бадахшанской Автономной области Республики Таджикистан. По исторической легенде народный герой киргизов Манас был женат на таджичке - Ханыке (или Каныке), принцессе из Бухарского ханства, которая станет самой верной женой и сподвижницей Манаса. (Никогда не забуду своё короткое пребывание в Кыргызстане, в 1976 году до того не знал эпос Манас, услышав обращение киргизов к моей личности, как "того" - дядя). Мне кажется предки киргизов сочинили этот эпос, с целью воспитания своего народа в духе добрососедства, единения народов Средней Азии.

Хотелось бы обратить внимание здравомыслящих людей соседнего го-

сударства на то, что после распада Бывшего Советского Союза, некоторые русофобские силы, желанием разрушить Российскую Федерацию применяют десятки способов образовать хаос и кровавые противостояния между народами бывшего СССР, тем самым приблизить границу своих национальных интересов к России. Для этого глубоко используют исламский фактор, национальные размежевания народов бывшего СССР. Колониализм уходя из территории своих бывших колоний, зарыли мины медленного действия. Например мина заложенная между Пакистаном и Афганистаном, это пояс Дюранта разбросанного на рубеже Пуштунистан, или Нагорный Карабах до сих пор дают о себе знать.

Как бы ни было, лишенные разумом люди смогли сеять семена раздора между нашими мирными народами. Теперь нужно достаточное время, чтобы восстановить доверия и добрососедские отношения между конфликтовавшими людьми. Как все заметили таджикская сторона не намерена нагнетать обстановку и решить возникшие разногласия путём давления, а не разъяснения вопросов причастности киргизского этноса к границам селения Ворух - Исфаринского района Республики Таджикистан. Не допустить, чтобы "горячие головы" вмешивались, в вопросах разрешения накопившихся проблем. А ведь "горячих голов" у нас в Таджикистане, особенно в Кулябской области предостаточно. Уже десятки тысяч молодых людей намеревались выехать в Ворух, часть из которых требовали выдать им оружие, мобилизовать вооружённые формирования и ночью добраться до границы Кыргызстана. Однако трезвомыслящие активисты города Куляб и других районов Хатлонской области путём разъяснения миротворческой политики Президента Республики Таджикистан уважаемого Эмомали Рахмона, приостановили молниеносно возникшего движения молодёжи области. Призывы, указывающие на солидарность населения всех городов и районов страны, с целью противостояния с захватчиками звучали со всех регионов Таджикистана, однако правительство сиюминутно приостановило пыль толпы. Позавчера Президент - министр Республики Таджикистан Кохир Расулзода, и председатель Хатлонской области Хакимзода Курбон в районе Хамадони посетили родителей невинно погибшего военнослужащего погранвойск Республики Таджикистан, которым выразили свою скорбь. Мать погибшего воина со слезами на глазах сказала следующие слова, которые от них дрогнули сердца присутствующих: "Сердце моё взрывается от скорби по погившему сыну, однако если надо, то второго сына, которому 19 лет отправлю на защиту государства...."

Следует упомянуть, что в Таджикистане все знают процесс переселения нескольких сот киргизов на земли селения Ворух, ещё в 40 - ые годы. Архивные документы наверняка сохранились и в архивах СССР (Москвы), и в Таджикской ССР (Душанбе).

Необходимо констатировать, что таджикский народ в 20 -ые годы прошлого века, при образовании союзных республик, потерял заметную часть своих территорий, о чём с досадой помнит и молодое поколение, но об этой горькой ошибке истории, дабы не обидеть братских народов Средней Азии, никогда не говорят в слух. Конечно болно любому патриоту, когда соседняя страна в добавок к этому хочет претендовать на захват других территорий его родины.

На мой взгляд Республика Кыргызстан после распада Советского союза никак не может выбрать подходящего лидера своего народа. Им не по душе лидерство ни академика АН СССР, ни высокограмотной женщины. Вместе того, чтобы достроить Токтогульский ГЭС, тем самым осваивать новые пахотные земли, государственные чиновники, ответственные за безопасность страны склонны к подстрекательству простых малограмотных людей на такие недозволенные агрессивные шаги, как захват чужих территорий.

Иногда и внешняя политика соседнего государства, склонная к двуличию, удивляет разумного человека; как оценить его участие в такой солидной международной организации как ОДКБ, и одновременно размещать на территории своей страны авиабазу страны организатора и участник военного альянса НАТО.

Следует ещё раз напомнить, что нездоровые силы, старающиеся стать гегемоном всего мира, давно хотят создать брешь на границах бывших азиатских республик. Они старались находить необходимое им слабое звено в Республике Таджикистан, учитывая склонность некоторой части населения к религиозному фанатизму, завязавшие вооружённое столкновение в начале 90 -ых годов. Однако как бы они не старались тут у них ничего не получилось, после чего переключились в Кыргызстан, эмоциональное население которой частенько при возникновении мелких споров норовят выходить на улицу с антиправительственными призывами. Слабость у части населения в этой стране давно ощущается и высшееуказанные силы приложат все усилия, чтобы расширить этот спор, до развязывания масштабного противостояния.

Однако мы уверены, что среди населения Кыргызстана находятся мудрецы наподобие Чингиза Айтматова и Аскара Акаева, которые приводят к разуму своих соотечественников.

Мы надеемся на восточную мудрость киргизского народа

БО ФАСОД МУБОРИЗАИ БЕАМОН БОЯД БУРД!

Аммо ин воқеъиятро набояд аз чашм дур дошт, ки маъмулан фасод - коррупсия хоси марҳилаи гузаронидани ислодоти густурдаи давлатсозӣ, мебошад ва ҷуноне натиҷагирий шудааст, барои пурра решакан намудан ва ё ба ҳадди ақал расондани ин ҷӯҳороти иҷтимоӣ, танҳо бо роҳи ҷазодеҳӣ, номумкин аст. Ҷомеашиносон ба ин ақидаанд, ки роҳи босамари аз байн бардоштан ва ё паст кардани сатҳи он тадбирҳои баланд бардоштани сатҳи маърифатнокии мардум мебошад.

Риша(т) яке аз амалҳои роиҷтарину густаришёфтai фасод буда, онро метавон аз қадимтарин ҷӯҳороти таърихи башар доност. Собиқаи таърихии ин ҷӯҳороти барои замони ташкили аввалин давлатҳо пайвастагӣ дорад. Ҳукуматҳо аз замони бостон фасодро ҳалаловари назм ва беэътиимиҳии мардум ба ҳоқимият медонистанд. Муҷозотҳои бисёр сангине барои онҳо дар назар гирифтанд. Ба унвони мисол падари таърихнигории ҷаҳон, Ҳеродот пешинай ҳоқимияткории Ҳаҳоманишиёнро ба қалам оварда, навиштааст, ки писари Ҳаҳоманиш Камбуҷия бо дарёғти ришваситонӣ ришаҳорро эъдом кунанд; қозиеро пӯст аз танаш чудо карданд ва он пӯстро бар маснади қазоват паҳн кунанд. Сипас писари қозиро ба ҷойи ў мансуб кард ва ба ў ёдварӣ кард, ки бар ҷойи нишастааст.

Кайфари гуноҳҳои вобаста ба фасод онҷунон сангин будааст, ки дар замони Ҳаҳоманишиён гунаҳкорони фасодро ба рӯди пурталотум меафанданд ва ғарқшавии онҳоро ба намоиш мегузоштанд, ё савгандҳӯрдагони ҷинояткорро вомедоштанд, то ки оби гӯғирд (саокита, яъне савганд) бихӯранд ва ё барои исботи бегуноҳии худ аз байнин алангай оташ мегузаронданд. Ва агар касе аз ин санчиши марғбор тасодуғон зинда мемонд, авғ мекарданд, валие дар сурати содир карданни хурдтарин гуноҳ ба кайфари сангине гирифтор мекарданд. Куруши Бузург ҷунин гумонбаронро ба муҳокимаи омма мегузошт ва на танҳо ришватситон, балки ришватдех ва миёнравро низ ба ҷазо гирифтор мекард.

Ҳаким Фирдавсӣ ба мавзӯи дар ҳама давру замон ба пайкари давлатҳо осебрасонда, ба газанди ришватҳорӣ ва паёмади расондани иттилоъи дурӯғ ба фармонравоён, сарроҳо баҳшидаастан. Анушервон ба кордорони (масъулони) дарбори ҳеш нома навишта, ҳушдор медиҳад, ки мабодо дар умури лашкардорӣ, сипаҳбадон зарпараст гашта, "мардумро бо зар фурӯшанд". Яъне аз маошу моли барои сипоҳиён мӯқаррар гардида, барои худ истифода намоянд:

**Сипаҳбад, ки мардум
фурӯшад ба зар,
Наёбад ба - дин
боргаҳ-баргузар.**

Ва дар мавриди ба шоҳрасондани ҳабари дурӯғ (дезинформация) гуфтааст:

**Падид ояд аз гуфти
як тан дурӯг,
Аз он пас нагирад
бари мо фурӯг.**

Мебояд гуфт, ки фасод дар соҳаи таҳсилоти ойлӣ як падидай ҷаҳонӣ аст ва мутасифона дар бахши омӯзиш то марҳилаи номзади илмҳо ва доктории илмҳо низ истисно нест. Ин марҳилаи хеле таассуғовар ва барои давлатдорӣ ҳатарзо мебошад, зоро бо соҳиб шудан ба ӯнвонҳои илмӣ, валие аслан нағузаштан аз душвориҳову ранчи пажӯҳиши воқеъии илмӣ, паёмади бекурб гаштани илм (девалватсия) илмро дорад.

Дар даврони пас аз зуҳури ислом низ намунаҳои зиёде дар сарчашмаҳо омадааст, ки ин амалро қареҳу гунаҳбор доностаанд. Паямбари ислом дар ин бора гуфтааст, ки "Худованди бузург ришвадиҳанда, ришвагиранда ва шахси воситаи байнин

онҳоро аз раҳмати худ дур мегардонад."

Бо вуҷуди ин бояд ёдовар шуд, ки дар кишваре, ки он ҷо Маккан мунаввара қарор додад, яъне дар Арабистони Саъудӣ, тиқомири байналмилаӣ соле то 200 воқеаи ришватситонӣ ба қайд гирифта шудааст.

Аммо ин воқеъиятро набояд аз чашм дур дошт, ки маъмулан фасод - коррупсия хоси марҳилаи гузаронидани испоҳоти густурдаи давлатсозӣ, мебошад ва ҷуноне натиҷагирий шудааст, барои пурра решакан намудан ва ё ба ҳадди ақал расондани ин зуҳури иҷтимоӣ, танҳо бо роҳи ҷазодеҳӣ, номумкин аст. Ҷомеашиносон ба ин ақидаанд, ки роҳи босамари аз байн бардоштани сатҳи он тадбирҳои баланд бардоштани сатҳи маърифатнокии мардум мебошад.

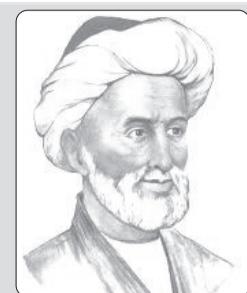
Дар айни замон роҳбарият ва ташкилотҳои ҷамъиятии До-нишгоҳи Давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ ба он ноил шудаанд, ки имтиҳонту санҷиҳои ҷорири низ бо усули тестиӣ ба роҳ андохта шавад. Ҳамҷунон дар До-нишгоҳ комиссияи зиддиғасод таъсис дода шуда, дар бинои асосии донишгоҳ қутин арзу шикоятиҳо наасб гардидааст.

Дар хотима ин нуктаро бояд бозгӯ намуд, ки мубориза бо фасод кори танҳо як ниҳоди давлатӣ нест. Дар мубориза бо ин фасоди гулӯғир мебояд ҳар як ниҳоди давлативу ғайридавлатӣ, ҳар як шаҳрванди баору номус, ҳар як шахси ба ватан садоқат дошта, ёвару ҳамроҳ бошад.

**Назарзода Бахтиёр
Ҳасан, ҳуқуқшиноси
донишгоҳ**

. Шеъри рӯз

Ҳаким Носир Ҳусрав

ФУРБАТ

Озарда кард қаждуми ғурбат ҷигар маро,
Гӯй забун наёфт зи гетӣ магар маро.
Дар ҳоли ҳештанд ҷу ҳаме жарғ бингарам,
Сафро ҳаме барояд аз андуҳ ба сар маро.
Гӯям: ҷаро нишонаи тири замона кард,
Ҷархи баланди ҷоҳили бедодгар маро?
Гар дар камоли фазл бувад мардро ҳатар,
Чун ҳору зор кард пас ин бехатар маро?
Гар бар қиёси фазл бигаштӣ мадори ҷарҳ,
Ҷуз бар мақарри Моҳ набудӣ мақарр маро!
Не-не, ки "ҷарҳу даҳр надонанд қадри фазл",
Ин гуфта буд ғожи ҷавонӣ падар маро.
"Дониш беҳ аз зиёъву беҳ аз ҷоҳу молу мулк"
Ин хотири ҳатир чунин гуфт мар маро.
Бо хотири мунаvvari рӯшантар аз Қамар
Н-ояд ба кор ҳеч мақарри Қамар маро
Бо лашкари замонаву бо тағти тези даҳр
Дину ҳирад бас аст сипожу сипар маро!
Шукр он Ҳудойро, ки сӯи илму дини ҳуд,
Раҳ доду сӯи раЖмат бикшод дар маро.
Андар ҷаҳон ба дӯстии Ҳонадони Ҳаққ,
Чун Офтоб кард чунин муштақар маро.

ДУ ҲИКМАТ

Дӯстони азиз! Мо дар ютуб шабакае бо номи "Ҷаҳонгиршоҳ Рустамшоҳ" созмон додем, ки дар он бехтарин қиссаҳо нақл карда мешаванд. Аз ин хотир, ба шабакаи мо обуна шавед ва ғизои маънавӣ гиред!

ҚИССАИ МАҶНУН

Маҷнун бар асари ранҷи дуриву фироҷ аз Лайлӣ саҳт бемор шуд. Барои дармонаш табиб оварданд. Табиб пас аз муюна гуфт:

- Чорае ҷуз хун гирифтан надорад. Барои аз байн бурдани хуни фосид бояд хун гирифт.

Ҳичоматгари мөҳиреро оварданд. Ӯ бозуи Маҷнунро баст ва нештарро ба даст гирифт, то бар бозуи Маҷнун бизанад ва аз ӯ хун бигираад. Дар ин лаҳза фарёди Маҷнун баланд шуд. Ба ҳичоматгар гуфт:

- Бар ҷисми ман заҳм назан, муздатро бигиру бирав.

- Ту ки дар шуҷоат забонзади ҳамагонӣ, аз шери беша наметарӣ, ҷи гуна аст, ки аз як захми қӯҷак метарӣ?

- Ман аз нештар наметарсан, сабри ман аз қӯҳҳои сангӣ ҳам афзун аст. Аммо вуҷуди ман пур аз Лайлӣ. Ин садафи тан пур аз сифоти он марворид аст. Метарсан агар ҳичоматам бикиунӣ, бар Лайлӣ нештар бизанӣ, ҷун ман ӯ шудаам.

Мантиқ: Дар ҳар кори нек фодой бояд буд...

САДОҚАТ

Мардеро гуломе буд Лукмонном. Лукмон гуломе буд доно, бовафо, меҳрубон, ҳайроҳо ҳаҳоса ҳама хубиҳоро дар худ дошт ва аз ин рӯ назди арбоб бисёр азиз буд. Арбобаш ӯро ҳатто бар фарзандонаш муқаддам мелошт. Ишқи арбоб ба Лукмон он андоза буд, ки ҷуз он ғизое, ки Лукмон аз он ҳӯрда

буд, намехӯрд.

Рӯзе барои арбоби Лукмон ҳарбуза ба армуғон оварда буданд. Фарзандашро гуфт, то Лукмонро фарёд созад. Ҳарбузаро пора кард ва як қоч ба Лукмон дод. Лукмон онро ҷунон ба ҳавас ҳӯрд гӯё, ки асал бошад. Арбоб, ки дид Лукмон ҳарбузаро бисёр дӯст дошт, қочи дуввуму севвумро ба ӯ дод, то ба ҳафтдаҳ расид. Танҳо як қоч боқӣ монд. Арбоб хост онро бихӯрад, то бидонад он ҳарбуза чӣ қадар ширинаст, ки Лукмон онро чунин ба иштиҳо мөхӯрад, аммо ҳарбуза на танҳо ширина буд, балки ҷунон талҳ буд, ки забони арбоб обила зад ва ҳалқаш сӯҳт. Дақиқае гузашт ва ҳоли бехтар шуд.

Пурсид:

- Лукмон! Ҷи гуна ту заҳри талҳро чунин бо иштиҳо ҳӯрдӣ ва ҳам ба абрӯ наёвардӣ. Магар ту душмани ҷони худ ҳастӣ?

Лукмон гуфт:

- Ман аз дasti ту шириниҳо ҷашидаам ва неъматҳо гирифтаам, шарм кардам талҳии ин якеро ба рӯят биёварам. Ин носипосӣ аст, ки ҳазор-ҳазор хуби бубинам ва ҳангоми як ҳоҳӯши фиғон бароварам. Дар воқеъ, дasti ширинбаҳши ту талҳӣ дар ин ҳарбуза боқӣ нағузошт.

Мантиқ: Муҳаббат кимиёест, ки ҳар талҳиро ширина мекунад, дардро шифо медиҳад ва мурдaro зинда месозад.

(Мазмун аз "Маснавии маънавӣ")

Таҳияи Ҳаҷонгир РУСТАМШОҲ

ТАТБИҚ НАМУДАНИ УЛТРАСАДО ДАР ИЛМ ВА ТЕХНИКА. ИНФРАСАДО

Абдунааби ТОШМАТОВ, номзади
илемдои физика-математика, дотсенти
кафедраи физикии умумӣ ва назарияӣ

Татбиқ намудани ултрасадо (аз калимаи лотинӣ *ultra*- боло, аз болои) (мавҷҳои чандире, ки басомадашон аз басомади мавҷҳои садогӣ (16-16??10??3Хс) - зиёд аст) дар илм ва техника гайриоддӣ гуногун мебошад. Фақат ду самти асосии ба таври амалӣ истифода бурдани онро номбар мекунем. Самти якум методҳои таҳқиқ намудани ҳодисаҳои гуногунро дар бисёр соҳаҳои физика, техника, биология ва ғ. муттаҳид мекунад. Ин методҳо ба истифода бурдани ултрасадои интенсивношиаш хурд асос карда шудааст. Самти дуюм методҳои таъсириро ба модда муттаҳид мекунад, зоро ки ултрасадои интенсивношиаш калон таъсириро ба равандҳои технологӣ мерасонад ва қобилиятаи дорад, ки сифатҳои маводҳои физикиро тағиیر дихад.

Ултрасадо дар назди мавҷҳои садогӣ дар натиҷаи хурд будани дарозии мавҷҳояш афзалиятнок мебошад. Ҳамин тавр, мисол, дар оби баҳр ҳангоми басомади 500Хс будан, дарозии мавҷи садо ба 3м баробар аст, аммо ҳангоми басомади 500кХс - ҳамагӣ 0,3м мешавад. Хурд будани дарозии мавҷ метавонад, қобилияти имконпазирии методҳои ултрасадогиро нисбатан баланд бардорад, илова бар ин нурӯҳо интенсивношиашон зиёди ба як самт дар ҳаҷми хурд равонашударо ҳосил кардан мумкин аст.

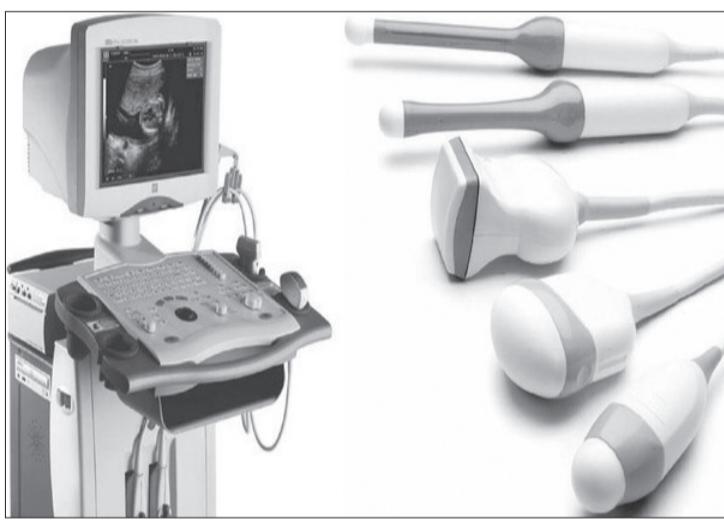
Нисбатан хурд будани мавҷҳои ултрасадо имконият медиҳад, ки дар як қатор ҳолатҳо барои омӯзиши паҳн шудани онҳо методҳои акустики геометрӣ (соҳаи физика, ки ҳосил ва паҳн намудан, инчунин таъсири байн-иҳамдигарии мавҷҳои садогиро бо модда таҳқиқ мекунад) истифода бурда шавад. Аз ин ҷо ҷунуни ҳосияти ултрасадо, монанди имкониятҳои ба таври геометрӣ инъикос ва шикаст, инчунин ба як нӯкта ҷамъ қардани онҳо (фокус) бармеояд. Ба ин ҳосияти таҳқиқ намудани мухитҳои гайри-якчинсаи микроскопӣ асос карда шудааст. Нақши калонро ултрасадо дар гидроакустика (қисми акустика, ки паҳншавии мавҷҳои садогиро дар моеъҳо меомӯзанд) мебозад, зоро ки ӯ ягона мавҷи чандирӣ мебошад, ки дар обҳои баҳрӣ нағз паҳн мешаванд. Ҳомӯшавии ултрасадо дар об, нисбат дар ҳаво тақрибан як маротиба кам аст. Вибратор (системае, ки дар он лаппиш ба вуҷуд меояд), ки сатҳи ҳамвор дорад мавҷҳои ултрасадо ҳамворро ҳориҷ мекунад, ки бо дастаҳои ростхаттаи параллелӣ паҳн мешаванд. Дастиҳои ултрасадои ба як самт равонакардашуда ба таври васеъ татбиқи ҳудро барои мақсадҳои локатсия (ёфтани предметҳо ва муайян кардани масофа то онҳо) дар об ёфтаанд.

Релефи (нақши муқарнас) қаъри баҳр бо эхолотҳо (асбоб барои муайян кардани чукурии обанборҳо бо роҳи ҷен кардани вақте, ки аз лаҷзай интиқол додани мавҷи садогӣ то лаҷзай қабул кардани инъикоси эхомавҷ аз қаъри баҳр гузаштааст, мебошад) ҷен карда мешавад. Асбобҳо, ки имконияти ошкор кардани монеаҳоро дар об (киштии зериобӣ,

яхкӯҳ (айсберг), устухони мөхӣ ва ғ.) доранд, гидролокаторҳо ном дорад. Дар асбобҳои гидролокатории мусосир ба ҷони нурафҳанҳои кварстӣ ва қабул-кунакҳо, қабулкунакҳои магнитострикционӣ (тагириёбии шакл ва андозаи ҷисм ҳангоми магнитнок кардани он) ва сегнетоэлектрикӣ (кристалли дие-лектрикӣ, ки дар он ҳангоми мавҷӯд набудани майдони электрикии беруна тамоюли ҳудиҳтиёрии моментҳои диполии электрикӣ, ки ташкилдиҳандҳои зарраҳои он мебошад, ба вуҷуд меояд) истифода бурда мешавад. Ҳодисаи инъикоси ултрасадо дар сарҳади мухитҳои гуногун ҳангоми соҳтани асбобҳо барои муайян кардани андозаҳои маснуотҳо (ғафсиченкунаҳои ултрасадогӣ), ҷен кардани сатҳи моеъҳо дар ҳаҷмҳои калон, дар он ҷое, ки ҷенкуниҳои бевосита гузаронида назарешаванд, истифода бурда мешавад. Асбобҳои ултрасадогӣ, ки барои ошкор кардани дефектҳо (норасогиҳо, нуқсонаҳо) (садаф, тарқиҷо ва ғ.) хизмат мекунад дар маснуотҳои гуногун аз маводҳои саҳтро, дефектоскопияи ултрасадогӣ мемонанд. Дефектоскопияи мувофиқӣ имконият медиҳад, ки ҷен кардани сифатҳои ҷандирӣ ва ғ. асоси карда шудааст. Методҳои ултрасадо ба таври васеъ ба сифати лавозимоти таҳқиқоти соҳти модда татбиқ карда мешавад. Тағириёбии суръати паҳншавӣ ва параметрҳои ҳомӯшшавии ултрасадо аз шароитҳои беруна (фишор, ҳарорат ва ғ.) вобаста мебошад. Ба ҳамин методҳои саҳнатии назорати мавҷӯд будани омехтаҳо (ғашҳо), таҳқиқи ҳосияти маводҳои кристалӣ, ҷен кардани сифатҳои ҷандирӣ ва ғ. асоси карда шудааст. Дар вақтҳои охир ултрасадо ба таври васеъ барои ташхис кардан (диагностика), терапевтӣ ва табобати ҷарроҳӣ (хирургия) дар соҳаҳои гуногуни тиббӣ истифода бурда мешавад. Қобилияти ултрасадо, ки нисбатан кам фурӯр бурда мешавад ба бофтаҳои организм доҳил шуда ва аз гайрияқинсагии он инъикос мешавад, барои таҳқиқ кардани узвҳои доҳилӣ истифода бурда мешавад. Ҳамин тариқ, бо ёрии ултрасадо варами бофтаҳои нозуқро мейбанд, ки бо дигар методҳои инро кардан мумкин нест. Масҳи ҳурди (микромассаж) бофтаҳои махдудони гарм кардан дар зери таъсири ултрасадо дар тиб барои мақсадҳои терапевтӣ истифода бурда мешавад. Лавозимотҳои ҷарроҳии ултрасадогӣ нисбатан ҳиссияти дард ва талаф ёфтани хунро кам мекунад. Ҳангоми лаҳим (паять) ва сафедгарӣ (лудитъ) кардани металлҳо (алюминий, титан, молибден) ултрасадо қишири оқисиро (окисные корки) дар сатҳи детал (ҷузъ) вайрон мекунад ва ин равандро осон мегарданд. Ба истифода бурдани ултрасадо мумкин аст, ки керамика, шиша ва дигар маводҳои гайриметаллиро аввал сафедгарӣ намуда, баъд лаҳим мекунанд.

Дегазатсияи (рафъи моддаҳои заҳрнок) моеъҳо ҳангоми нисбатан на он қадар калон будани интенсивношиаш ултрасадо иҷро карда мешавад. Ҳубобаҳои ҳурди газ дар моеъҳо наздик шуда, бо ҳам мечаспанд ва дар сатҳи шино мекунанд. Ба дегазатсияи гудохтаҳои шишаҳои оптикаӣ, ҳулаҳои алюминий моеъҳо дар ин эффект

моеъҳо мубтало мегарданд. Коркард кардани ултрасадоро ҳангоми тоза кардани маъданҳо истифода мебаранд. Дар ин ҳолат ҳубобаҳои газ дар зарраҳои минералҳо (маъданҳо) таҳшин шуда, якҷоя бо онҳо ба рӯи об мебароянд. Ҳангоми бу ултрасадо нур афкандан раванди кристаллизатсияи гудохтаҳои металлҳо беҳтар мешавад. Истифода бурдани ултрасадо барои тоза кардани чунин маводҳои нозуқ (хрупкий), монанди шиша, фарфор, керамика хело самаранок мебошад. Ба мавод исканаи хурду нозуқ (миниатюрний долото) таъсири мекунанд, ки ба нурафҳанни ултрасадо пайваст аст, илова бар ин мақтаҳи (профиљ) искана бояд бо матлуби мақтаҳи маснуот мувофиқат намояд. Ба тарзи ултрасадо сӯроҳии

дилҳоҳ, аз ҳама тарҳи (контур) мураккабро ҳосил кардан мумкин аст. Кафшер кардани металлҳо ва дигар маводҳо дар фазаи саҳтӣ (бе гудозиш) ба амал меояд. Металл то ҳароратҳои 200-600°C дар натиҷаи таъсири қувваи соиши байни лавозимот ва металл гарм мешавад. Лаппиши лавозимот ба тоза кардани сатҳҳо қӯмак мерасонад, барои ҳамин дарзи (пайванди) сифаташ баланд ҳосил мешавад. Ба ин тарз дар дарзҳои ҷойҳои алоҳида ё ин ки яклӯҳти варақаҳои металлӣ, ҳулаҳо, пластмассаҳоро пайваст мекунанд. Бо ултрасадо тоза кардани моддаҳои саҳт инчунин ҳангоми буриши металлҳо, шиша, керамика, алмаз ва ғ., ҳангоми тоза кардани металлҳо бо фишор (кашола) кардан, қолиғарӣ, фишурдан ва ғ.) истифода бурда мешавад. Барои пайдо шудани эмулсия (намуди моеъҳ) ки дар дарунаш ҷаҳраҳои дигари моеъҳ муллақ мебошад) асосан асбобҳои ултрасадогӣ дар намуди садои ҳуҷтак (свисток) ва бургуҳо (сиренаҳо) истифода бурда мешавад. Омода кардани сүспензия (дар мухити моеъҳ муллақ будани зарраҳаҳои саҳт, мисол, дар лойоба зарраҳаҳои ҳоҳ) асосан дар асбобҳои табдилҳои магнитострикционӣ дошта гузаронида мешавад. Боз бисёр дигар соҳаҳои табиқ намудани ултрасадо дар моеъҳад.

Бисёр ҳайвонҳо қобилияти мавҷҳои басомади ултрасадоро дарк ва ҳориҷ карданро доранд. Методи локатсияи ултрасадо ба мушкини паррон имконият медиҳад, ки ҳангоми парвоз дар ториқӣ мавқеи ҳудро муайян кунад. Ба таври даврӣ импульси басомади ултрасадоро ҳориҷ намуда, ва баъд онро баъди инъикос шудан бо воситаи узвҳои шунавои (кувваи босира) қабул карда, мушкини паррон бо саҳери зиёд масофаро то предметҳои гирду атроф муайян мекунад. Делфинҳо ултрасадои басомадаш 70кХс-ро ҳориҷ ва қабул мекунанд. Аксарияти ҳашаротҳои ҳурд дар тобистон мавҷҳои ултрасадоро эҷод мекунанд. Ба роҳи таҷриబӣ ошкор карда шудааст, ки парандагон бо ултрасадои басомади зиёда аз 25кХс аз ҳад зиёд (бо дардманӣ) мутаасир (эътино) мешаванд. Ин эффект

барои тарсонидани мөхихӯракҳо аз обанборҳо бо оби ошомиданӣ таъмин буда истифода бурда мешавад.

Инфрасадо (аз калимаи лотинӣ *infra* - поён, аз поёни) - оҳиста тағириёбии фишор дар ҳаво, ки гӯш (кувваи сомеа) онро қабул макунад. Инфрасадо аз садоҳои муқаррарӣ бо ҳурд будани басомадашон (аз 16Ҳс ҳурд) ва калон будани дарозии мавҷҳои фарқ мекунад. Ҳудуди поёни доираи инфрасадо истифода наёфтад. Аҳамияти амалиро лаппишҳои тақрибан даҳҳо ва ҳатто садҳо ҳиссаи ҳерсҳо, яъне бо даври лаппиши даҳҳо сония баробар метавонад, расонад. Манбаъҳои табиӣ инфрасадо - ин ҳодисаҳои метереологӣ (илм оид ба атмосферай Замин, оид ба обу ҳаво, сейсмологӣ (илм оид ба зилзилсанҷӣ), вулканӣ) мебошанд. Инфрасадо дар натиҷаи флукутасияи фишор дар атмосфера ва мухити обӣ пайдо мешавад; манбаъҳои он шамол, мавҷҳои баҳрӣ (аз он ҷумла мадбалианд шудани об), шар-шараҳо, заминларза, фурӯравӣ, фаввора задани вулкан, разрядҳои газӣ, гармашавии ҳарорати қабати яҳӣ ва ғ. мебошанд. Инфрасадо бисёр бошандагони ӯқёнусҳои олам аз худ ҳориҷ мекунанд. Манбаъҳои инфрасадо, ки ба фаъолияти инсон алоқаманд аст, таркишҳо, зарбаҳои мавҷи аз самолётҳои баландсадо, тирпаронии яроқҳои тавони, нурбарории муҳаррикҳои реактивӣ ва ғ., мебошанд. Ташкилдҳаҳои инфрасадо дар садои (ғалогулаи) муҳаррикҳои таҷҳизотҳои техники, винтҳои (параҳои муҳаррики) қишиҳои ва ғ. шунида мешаванд. Суръати паҳншавии инфрасадо қувваи на он қадар калон, монанд ба суръати паҳншавии садои муқаррарӣ мебошад. Садои таркишҳо бошад, ки дар онҳо фишор дар назди мавҷҳои таркиш метавонад ба якчанд атмосфера баробар шавад, дар ҳаво бо суръате паҳн мешавад, ки якчанд маротиба аз суръати садои муқаррарӣ зиёд аст; то як дараҷае афзоиши суръати инфрасадои баланд дар об мушоҳида карда мешавад.

Ҳосияти характерноки инфрасадо - ин бағоят кам (нисбат ба шунавои садо) фурӯбарии онҳо дар ҳаво мебошад. Аз сабаби калон будани дарозии мавҷҳо, дар басомадҳои инфрасадо пароканиши садо дар мухити табиат ҳам калон нест, нисбатан пароканиши зиёдро фақат объектҳои бениҳоят бузург: талу теппа, қӯҳҳо, соҳимони биноҳои баланд ва ғ. месозанд. Дар натиҷа инфрасадо ба масофаҳои бениҳоят калон паҳн мешавад ва мунтазам садои шунавои он дар натиҷаи фурӯр бурдан аз тарафи ҳаво кам мешавад.

Маълум аст, ки садои фаввора задани вулканҳо, таркиши бомбаҳои атомӣ метавонанд якчанд маротиба кураи заминро қат шуда гузарад, мавҷҳои сейсмикӣ қобилиятаи даранд, ки ҳамаи гафсии Заминро сӯроҳ карда гузарад. Дар натиҷаи он, ки инфрасадо дар масофаҳои дур пахн мешаванд, татбиқи амалии муҳимро дар садоченкуниҳо (звукометрии) ҳангоми муайян кардани мавқеи таркишҳои тавониашон калон даранд. Паҳншавии инфрасадоҳо дар масофаҳои калон дар баҳр имконият медиҳад, ки оғатҳои табиӣ - сунамаҳо (таркишҳои азими фалокатоварӣ ӯқёнус) пешӯги карда шавад. Агар баҳр ба ошӯб ояд, ки дар натиҷа шамол қад-қади сатҳи он дар ҳаво лаппишҳоеро ба вуҷуд меорад, ки дарозии мавҷҳои басомадашон ба масофаи байни тегаҳои мавҷҳои обҳо мувофиқат мекунад. Мавҷҳои инфрасадогӣ дар ҳаво бо суръате, ки аз суръати паҳншавии шамол ва мавҷҳои тӯғонӣ дар баҳр зиёд аст, паҳн шуда ба соҳил наздик мешавад ва оид ба оид ба ҳаво ӯғоҳӣ медиҳад.

Гадомад ЗУЛФИЕВ,
дотсенти кафедраи адабиёти
точик ва журналистикаи
Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба
номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

Аҳли илму адаб ва хонандаи хушавзаки тоҷик кайҳо боз аз таровати ҷақидаҳои хомаи Нависандай ҳалқии Тоҷикистон, барандаи Ҷоизаи адабии ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ, устоди сермаҳсул Кароматуллоҳи Мирзо лаззати манавӣ мебардоранд. Аз қадамҳои нахустин ба олами бекарони адабиёт гузаштани устод сари мавзуоти иҷтимоиву аҳлоқӣ - яъне тасвири ҷаҳони маънавии инсонҳо андешаронӣ менамояд. Аз ин чост, ки ҳар як оғардидаи адабии ӯ хонанда ва мунаққиди бештареро ба худ ҷалб менамояд.

Чавҳари адабиёти пурғановати халқи тоҷикро аз замони пайдоиш то имрӯз чӣ дар назм ва чӣ дар наср тасвири ҳаёти воқеии инсоният ва ҳодисаву воқеаҳои ба сари ўмада ташкил медиҳад. Ин масъала ба ҳамагон маълум аст.

Таълифоти нависанда Кароматуллохи Мирзо низ аз ибтидиои фаъолияти эҷодӣ то кунун фарогири ҳамин гоя мебошад, вале тарзи тасвир, баёни фикр, гузориши масъала, сохтмони сюжет ва инъикоси реалистонаи ҷараёни воқеот дар навиштаҳояш ба нависанда имкон додааст, ки дар миёни аҳли илму адаби кишвар ҳаводор ва муҳаққиқ дошта бошад. Чунин мӯъчазии баён ва шевони калом дар романни тозаэҷоди адаби - "Ишқи Сарҳӯр" рӯйкор омадааст, ки нашриёти миллӣ адабии Иттифоқи нависандагони Тоҷикистон "Садои Шарқ" дар шуморони

Роман чун дигар таълифоти нависандада аз тасвири воқеъбинонаи ҳаёти иҷтимоии чомеаи имрӯзай мо ҳикоят мекунад. "Ишқи Сархӯр" - чунин ном гирифтааст романи нависандада. Хонандай огоҳ ба чунин тарзи номгузории асраро аз ҷониби Кароматуллоҳи Мирзо шинос аст, ҷаро ки номҳои рамзии "Дарди ишқ", "Дар орзуни падар", "Модари бачакӯш" барин инфодаҳо дар эҷодиёти нависандада қайҳо боз таваҷҷуҳӣ муҳлисони қаломи волояшро ҷалб кардааст. Ин навбат ҳам, зери ибораи "Ишқи Сархӯр" нависандада мочарои зиндагии одамони касбу кори гуногунро дар давру замони мухталиф ба риштаи тасвири бадей гирифтааст.

Роман аз лихози фарогирии мазмун ва мундариҷа романи сирф миллӣ-иҷтимоист. Амалу ҳаракоти қаҳрамонон ва персонажҳои асосибу лаҳзавӣ бардошт аз ҳаёти ҳаррӯзаи мо мебошанд.

Хати сюжети асарро аз як тараф сарнавишти чавонони булхавасу худ-писанд ва маккору ноогоҳ ва аз тара-фи дигар рӯзгори як чавони заҳматпи-санду меҳнаткаш, ки бо арақи ҷабин ва обилаи кафи даст рӯзу рӯзгор мегу-заронад, ташкил медиҳад. Тамоми ҳодисоту воқеоти сюжети роман аз инчо сарчашма мегирад, ки ба никоҳи Лутфия бо ҳолабачааш - Фахрӣ Қаро-ри Ҳукумат дар бораи никоҳи хешута-борӣ ва модари Лутфия - Мехринисо бо ҷунун ҳаёлот "Фарзандон багаҷӣ мекунанд, соз намегиранд, қалонсо-лон ҷанҷол, дилсиёҳӣ" зид барома-данд. Баъди ҷунун ҳулосаҳо Лутфия дар сар ҳавову ҳаваси Фахрӣ ҷои он ки аз рӯи ақли солим ва ҳамчун як фар-ди огоҳ фикру ҳулоسابарорӣ кунад, Фахриро маҷбур месозад, ки савганди садоқату вафодорӣ ҳӯрда, бо ҳам даст

ба худкушй зананд. Бехабар аз он, ки дар дили Фахрӣ ба чуз Лутфия боз духтари "талбидою харидаи вазир" -Мӯниса низ маъво дорад. Ба ин лавҳа рӯмёорем "Баъде, ки Лутфия Фахриро то паси дарвоза гуселонад, Мӯниса ўро соҳиб онҳо боз бо ҳам"

Образи Фахрӣ намунаи хулқу автовори чавононе мебошад, ки дар аҳду вафони хеш ноустувор ва ба ҷуз майшату хушгузаронӣ барои онҳо ҷизи муқаддасе вуҷуд надорад. Бо вуҷуди он, ки Лутфия дуҳтари холааш буд, дар як маҳалла зиндагӣ мекарданд ва Лутфия аз миёни тамоми чавонони ноҳия танҳо ба

миени таоми чавонони нөхжүү танхь ба Фахрй дил баста буд ва ўро дүст мэдошт, вафо накард. Аз тасвири нави-санда Фахрй чавони хүшсурату ба сару либосаш аҳамият мөдодагий, вале дар тиннат нопоку ваъдахилоф, сари ҳарқадам ба духтарон ваъдаи вафо дода, қасами садоқат мөхүрд ба дар аввалин фурсат аз онҳо рўй гардонда, ба дунн боли дигаре меравад. Мақсади зинда-гиаш маълум нест, барояш ҳаёт ва му-қаддасоти он - ишқу муҳаббат, эҳтиро-му вафодарӣ арзише надорад. Дар лаҳзаҳои аввал ба духтарон гӯё аз дили-чон ошиқ аст, ваъдаҳои болохонадор медиҳад, аҳду паймон мебандад, сав-ганд ёд мекунад, вале дар давоми сай-ри хати сюжет мебинем, ки ба ҳеч ка-дом як ваъдаҳои додааш на ин ки вафо намекунад, балки онҳоро дар саҳтарин ва душвортарин лаҳзаҳои зиндагӣ бе-азоби вичдон раҳо мекунад. Албатта, ин образ типи чавононеро ифода ме-кунад, ки мутаассифона, имрӯз дар чомеаи мо арзи вучуд доранд. Бадта-рин хислати дигари Фахрй он аст, ки ба эҳсосоти чавондухтарон бозӣ мекунад, онҳоро бераҳа карда, дар нимарохи зиндагӣ раҳо мекунад ва ҳатто эҳсоси пушаймони ҳам накарда, тақдири оян-даи онҳо барояш бетафовут аст. Ин ҳама номардию ноодамӣ дар хислати Фахрй аз кучо манишъя гирифтааст?

Ба ҳамагон маълум аст, ки макони парвариш ва ташаккули шахсият оила ва муҳити он мебошад. Аз рафти мутолиаи роман маълум мегардад, ки хона-водае, ки Фахрӣ дар он ба дунё омада-ву тарбия гирифтааст, муҳити он ҷандон солим набудааст. Дар ҳоле ки рӯфтани кӯча кори занон аст, падари Фахрӣ кӯчарӯй мекардааст ва модараш бо-шад, нигоҳубини кӯдакони оилаҳои сарватмандро пешаи рӯзгузаронӣ карда, ба тарбияни дурусти фарзанди хеш кам аҳамият медодаанд. Дар ин ҳолат ан-дешае ба вучуд меояд, ки шояд муҳити носолими оила ва вазъи қашшоқонани зиндагии падару модар ба Фахрӣ "дар-си ибрат" шуда, ўро бар он водор соҳта аст, ки арӯшавандаҳоро аз оилаҳои сарватманд интихоб намояд, то дар оян-да аз сармояи хешовандони арӯс рӯзгор гузаронад.

Пахлүй дигар ин масъала аз он ибограт аст, ки Фахрӣ дар баробари хислатҳои бадаш истеъододи суханварӣ дошт, ки зуд ба дили духтарон роҳ мёефт. Ҳангоми озмуну "Зебосанами сол" дар ноҳия, ки Лутфия ғолиби он мегардад, аз миёни ҷавонони зиёд ў Фахриро интихоб мекунад. Ҷавоне бо тамасхур - "хуш кардаат ҳамин", гуфта ба ҳоли ў механдад, Лутфия дар ҷавоб мегӯяд: "Шумо бад як чизро намедонед. Ҳудо ба вай забон додааст. забон". Ана маҳзаба туфайли ҳамин "истеъододи худодод" ў дили духтаронро ба даст меовард ва ба баҳту саодати онҳо зомин мегардид. Зишттарин намунаи рафтори Фахрӣ дар он ифшо мегардад, ки барои куштани Лутфия бо Мӯниса нақша кашида.

даст ба гуноҳи азим - одамкуш меза-
над. Чунин ранг гирифтани қисмати
чавонони ошиқ дар роман маъни ну-
солимии фикри чавонони ҳамзамонро
дорад. Аз байн рафтани эҳтироми ка-
лонсолон дар миёни чавонон, ба суха-
нони падару модар гӯш наандохтани
онҳо ва дар роҳи расидан ба ишқи худ
нодида гирифтани ҳама суннату арзи-
шҳои гузаштагон чавонони худписанд-

"ИШКИ САРХҮР"

Чанд мулоҳиза роҷеъ ба романи тозаэҷоди Кароматуллоҳи Мирзо

ро ба чунин рӯзҳои нохуш оварда ме-расонад.

қиро падари Фахрӣ медонад ва ба ўтаъкид мекунад: "... мо кучову дуҳтари вазир кучо, ҳар кас ба вор-вори худаш, ҳар кас поша чени курпаи худаш дароз мекунад". Дигар сабаб он аст, ки ҳам волидони Лутфия ва ҳам Мӯниса тамоман ба ҳарфи дили дуҳтарони ҷавон гӯш намекунанд ва ҳамчун падару модар ҷиҳати роҳи ҳалли он кӯшиш ҳам намекунанд, дар ин роҳи бепоён ва барои ҷавонони бетаҷриба норавшан онҳоро ба ҳоли худ, аниқтараш ба панҷаи тақдир ҳавола мекунанд, ки оқибати корашонро аз хати сужети роман мебинем, ки ба чӣ меанҷомад.

Намунаи барчастай инсони заҳматкашу меҳнатдӯст, ранҷкашидаву қавирода, ростқавлу фидокор ва часуру далер дар образи Исфандиёр - Сарҳӯр аз ҷониби нависанда Кароматуллоҳи Мирзо дар асар моҳирона та-чассум гардидааст. Бар хилофи хуљӯ атвори Фаҳрӣ, Сарҳӯр дар рафттор ва кирдораш тамоми хислатҳои шоистаро, ки барои як ҷавонмарди ҳақиқӣ лозим аст, дорост.

Аз рўзе, ки Исфандиёр ба дунё меояд, хонадонашон мотамкада мешавад - аввал падар ва баъди чанд рӯз Фотимаю Зухро хоҳарони қадрасаш вафот мекунанд, аз ин рӯ, ўро Исфандиёр не, балки Сархӯр меноманд, чаро ки ба қавли сокинони маҳалла тифли бепою қадам будааст. "Кӯдаке шуда ў, ки баъди таваллудаш ин қадар бесару сомонӣ, саргардонӣ, мотам. Ў бепою қадам, сархӯр, ҳатто як-ду зан ўро ба даст гирифтан нахостанд, ҳазар карданд, гӯё вай бехосият будааст". Бо гузашти айём Сархӯр писаре мешавад, ки модари зору танҳояшро лаҳзае танҳо намонда, мӯнису ғамхораш мешавад ва барои дарёфти қӯти лоямути худ ва модараши новобаста аз сину солаш тамоми корҳои душвору тоқатфарсои мардумро ичро намуда, ба ивазаш музд гирифта, назди касе муҳтоҷ на-мешавад. "Аз рӯзи ногузаро чӣ заҳматаҳои намекашид. Ҳамсояҳо чи коре ме-фармуанд, ба по не, ба сар медавид. Мошин - мошин коҳу алафи аз саҳро овардаи онҳоро аз кӯча ба коҳдону бо-лоҳонаҳояшон мекашонд, ҳезум мешикаст, шоҳу шаппаҳои дарахтонашонро дарза мебаст, хоҳу хокистар мепартофт, ҳавлӣ мерӯфт. Ҳамааш аз баҳри як лаб нон, ё як пайса - ним пайсае, ки аз дар медаровард, ба модар медод". Аз ин бар меояд, ки на ҳама фарзияҳои мардумӣ асоси воқеӣ доранд, яъне хилофи "сархӯр" гуфтани ҳамсояҳо Исфандиёр на ин ки "сархӯр"

балки начотдиҳанда мешавад. Пеш аз ҳама, начотдиҳандаи модари яккаву танҳояш - Санам, ки ба ғайр аз писари ятимаш дигар касе надошт. "Вай ҷашм күшодаву модари ғамзадаро дид. Ғами ўро меҳӯрд. Давраи мактабхони-аш расидаю барои таъмини зиндагонии модар медавид".

ЧАШНГИРИИ РЎЗИ ҒАЛАБА БАР ФАШИЗМИ ГИТЛЕРЙ

Рўзи 8-уми май дар толори фарҳангии Донишгоҳи давлатии Кўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ чамъомади тантанавии омӯзгорон ва донишҷӯён баргузор гардид.

Чамъомадро ректори Донишгоҳи давлатии Кўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ доктори илмҳои педагогӣ, профессор Мирализода Абдусалом Мустафо кушода, дар мавриди таърихи Ҷони Дуюми Ҷаҳон ва нақши ҳамдиёни маданийи тоҷини 1941-1945 суханронӣ намуд.

Професор Мирализода, аз ҷумла

қайд намуд, ки ҳалқи тоҷик дар қатори ҳалқои дигари Иттиҳоди Шӯравӣ барои сарнагун кардан нерӯҳои ҳамлавари гитлерӣ бапо хоста, талафоти қалон додааст ва саҳми ин маддуми гаюр дар ғалаба ҷашмрас мебошад. Бойиси ифтиҳори мост, ки қаҳрамонони Иттиҳоди Шӯравӣ Сафар Амиршоев, Сайдқул Турдиев, Амиралӣ Сайдбеков, Ҳайдар Қосимов, Исмат Шарифов зодагони диеёри Кўлоб мебошанд.

Сипас, омӯзгори факултai тарбияи ҷисмонӣ ва омодагирии дифои ҳарбӣ, генерал - майори мустафӣ Азимов Раҷабалӣ баромад карда ёдовар шуд, ки таърихи Ҷони Дуюми Ҷаҳонӣ ва ғалаба бар фашизм мактаби тарбияи ҳарбӣ - ватандӯстӣ мебошад. Мо дар мисоли муборизаи ҳалқои Иттиҳоди Шӯравии собиқ бояд ҷавононро тарбия намуда, ҳар вачаб хоки Ватани ҳудро ҳимоя намоем.

Дар поёни нишаст донишҷӯён порчаҳо аз шеърҳои шоиронро дар мавзӯи ҳунарпастӣ ҳонданд ва дастаи ҳунармандони донишҷӯй таронасароҳои ҷолиб намуданд.

ВОҲУРИИ СУДМАНД

Санаи 4-уми май дар Донишгоҳи давлатии Кўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ воҳурии намояндаи Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон Раҳмон Эмомали Раҷабализод бо донишмандон ва омӯзгорон баргузор гардид.

Дар воҳурии ректори донишгоҳ, профессор Мирализода Абдусалом Мустафо мөҳмонро ҳайрамақдам гуфта, бо аҳли нишаст шинос намуд.

Намояндаи Агентии назорати давлатии молиявӣ ва мубориза бо коррупсияи Ҷумҳурии Тоҷикистон муҳтарам Раҳмон Эмомали Раҷабализод дар суханронии хеш дар мавриди сарчашмаи сар задани ҳолатҳои коррупсияни ва роҳҳои пешгирии он нуктаҳои мавриди писанди умумро баён намуданд.

КОНФЕРЕНСИЯИ ИЛМӢ - АМАЛӢ ТАҲТИ УНВОНИ "ИЛМҲОИ ҔАҔИҚ - РУШДИҲАНДАИ ТАФАККУР"

Дар факултети химия, биология ва география Конференсияи илмӣ - амалӣ баҳшида ба 30-солагии Истиклолияти давлатии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва эълон гардидани солҳои 2020-2040 "Бистсолаи омӯзиш ва рушди фанҳои табииатшиносӣ, ҔаҔИҚ ва риёзӣ дар соҳаи илму маориф" баргузор гардид.

Коференсияро бо сухани ифтитоҳӣ мувонини ректор оид ба илм ва инно-

ватсия номзади илмҳои педагогӣ, дотсент Сафархон Рафиев оғоз намуд.

Барномаи конференсия хеле пурмӯҳтаво буда, аз тарафи иштирокдорон мавзӯъҳои зерин мавриди муҳокими ааро гирифтанд:

Саҳми олимони форсӯи тоҷик дар иншиғои илми химия-Ҳолиқӯҳ Сафар., н.и.к., дотсенти кафедраи химия ва методикаи таълими он;

Усулҳои истеҳсоли алюминий дар Ҷумҳурии Тоҷикистон - Ҳоҷаев Истроил., докторант PhD курси сеюми иҳтисоси химия;

Усулҳои истеҳсоли намаки ошӣ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон - Ақназарова Насима., донишҷӯй курси сеюми иҳтисоси химия - биология;

Мушкилоти глобалии ифлосшавии манбаъҳои обӣ дар замони мусоир - Мазарипова Мехрангез, донишҷӯй курси панҷуми иҳтисоси химия-биология.

ЭЪТИБОР НАДОРАД

Дафтарчай имтиҳонӣ, ки Донишгоҳи давлатии Кўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2020 ба донишҷӯй соли 1-уми факултатаи физика ва математика (таълими рӯзона) Шарипов Сомонӣ Грэзович додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит дониста шавад.

XXXX

Дафтарчай имтиҳонӣ, ки Донишгоҳи давлатии Кўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2017 ба донишҷӯй соли 3-уми факултатаи молиявио иқтисодӣ (таълими фосилавӣ) Файзализода Савзали Сайалий додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит дониста шавад.

XXXX

Дафтарчай имтиҳонӣ, ки Донишгоҳи давлатии Кўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2018 ба донишҷӯй соли 2-уми факултатаи физика ва математика (таълими гоибона) Назирова Ситора Дилшодовна додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит дониста шавад.

XXXX

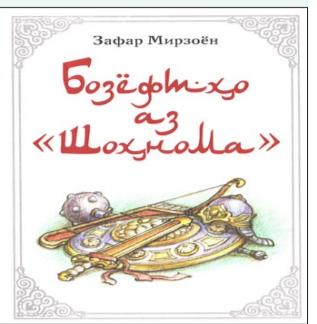
Дафтарчай имтиҳонӣ, ки Донишгоҳи давлатии Кўлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ соли 2019 ба донишҷӯй соли 3-уми факултатаи физика ва математика (таълими рӯзона) Одинаева Ҳанифа додааст, бинобар сабаби гум шуданаш аз эътибор соқит дониста шавад.

КИТОБИ НАВИ ЗАФАР МИРЗОЁН

Ду ҳафта пеш китоби тозаэҷоди устод Зафар Мирзоён зери унвони "Бозёфтҳо аз "Шоҳнома" ба чоп ра-сид.

Устод Зафар Мирзоёнро ҳамчун шоҳномашинос ва алоқамандони саргузашти дурри тоҷикон ва эронитаборон ба хубӣ мешиносанд. Ин китоби ҳаҷман хурд, vale pur az dareftxoi tозаи purmâni beshtar ba sӯyi navrasonun chavonon nigarondida shudaast va chunone hudošon meghyānd "... kitob barozi ba heshtanish-nosiy расидani chavonon nigarondida shudaast".

Дар ҳақиқат, китоб бо расмҳои гӯё ороиш ёфта, mundarichaash bo як ҳунармандии вижга таълиf ёftaast. Чунончи, сараввал савол ба miён гузozhista шудааст, ки "Odaman naхust aspxoro dar kuchro rom va savorӣ karndaand?" Dar posux ovarda shudaast, kи "Dar sarzaminin Varorud (Osiёи Marказӣ - zinstgoxi toҷikon), kи sarasabzu obshoron meboshad, rom va savorӣ karndaand... Azbaschi zindagiani niёkonni mo bo asp aloқai ziёd doشت, oda-

monro bo aspxo ҳамном мекарданд. Ba monandi Zarasp, jaъne doranda aspi zarrin, Garshosb - farberxunanda asbi loғar, Luҳrosb, Gushtosb - parvarandai asp, Siёvash - doranda aspi siёҳ va gайra..."

Az ҳама ҷолиб он аст, kи muallif bo maҳorati zabondoni tawonistaast, maъnii dostoni kalonro dar 50-60 kallima bo zaboni sodaи barozi kudakon fahmo bozgӯ namoyad.

Dar muқovaи pusti kitor naviшta shudaast: Kitor rojgon dastras karde mewavad.

ТАШАББУСИ РАЁСАТИ ДОНИШГОҲ ДАР ЁРИИ АМАЛӢ БА ОСЕБДИДАГОНИ ОФАТИ ТАБИЙ

Ofatasi az paemadi borishxoи пайдарҳам асаҳт, kи dar rӯdxonahoi kӯxcor selu obhezixoro ba miён ovard, az ҳамa besh rӯdxonai Tebalairoyo portalotum karda, ba shaҳru deҳoti Kўlоб sarosher shud. Ba yakboray boyd guft, kи chunin seli saхtro peshgirӣ kardan metavon guft nomumkin буд.

Sel ba zindagии marдум va nizomi shaҳrdrori Kўlоб osobi ҷашмras ovard. Az ҳамa dardovar on bud, kи yakchand odam az in falokati tabiat umri ҳudoz aзdaстdodan.

Bo in ҳамa marдуми Kўlоб dar in rӯzҳoи sanгин ҳudoz tanҳo эҳсос nакардан. Pesh az ҳамa, daстurҳoи fawviri Aсosugzori sulhu vahdati milliy, Peshvoi millat, Prezidenti Ҷумҳuриi Toҷikiстон muҳtaram Emomali Raҳmon marдумi bonangu nomusi kiшvarro ba po xeъond. Fawvri dar shaҳri Kўlоб Citođi рафти oқibatҳoи ofatҳoи tabiy tashkil shuda, ba kor oғoz karд. Dar yak muddati kӯtoҳi nachotdiҳangagoni Kumitaи Ҳолатҳoи fawvuloddha besh az 315 xonaro az gilu loy tозa karda, ba pok namudani kӯchaҳoи shaҳri Kўlоб mashgul shudan.

Kӯmakҳo az mawodi fizoy, ashои xona, rahxi hox ba digar ashоi rӯzgor, mawodi soxtoni az ҳisobi raissi Mačlisи Millии Mačlisи Oliи Ҷумҳuриi Toҷikiстон, raissi shaҳri Dushanbe muҳtaram Rustami Emomali, raissi viloyati Xatlon, shaҳri Ҳisor, viloyati Sufd, Viloyati Muҳtori Kӯxistonи Badaҳshon va digar navoҳi kiшvar pайдарҳam ba shaҳri Kўlоб merasad.

Korvoni moшинҳoи ҳomili kӯmakҳoи muҳtaliifi moddiyu fizoy az markazi maъmuryi viloyati Xatlon ba samti shaҳri Kўlob, zeri shiori "SHUMORO TANХO NAMEGUZOREM, MARДUMI KЎLOBИ BOSTON!" ba shaҳri Kўlоб vorid garid. Sokinooni shaҳru noҳiyoи mintakaи

Boxtar, az chumla Boxtar, Levakant, Norak, noҳiyoи Panč, Chayxun, Dӯstӣ, Chaloliddin, Baloхӣ, Shaҳritus, Nosiri Xusrav, Kubodiён, Xuros, Kӯshoniён ba niшoni ҳamdiл by bo sokinon i az ofatҳoи tabiy, dar ҳoshaи siёsatasi bashedardostoni Peshvoi millat maҳsuloti niёzi avvaliyan aҳoliro ba shaҳri Kўlоб firiştodan.

Az zoи Citođi ҷumҳuriyati bo sarvarii Sarvaziri mamlikat muҳtaram Қoҳir Ra-sulzoda ba ҳar яk honadoni osedida rafta, bo bošandagon suxbat karde, arzu peshnixodҳo osedidaqonro ba қайд giriftha dar pail rasondani ёrii amaliy mebošand.

Az chonibi Citođi ba osedidaqon taқsimoti xӯroki garn tashkil karde shud.

Dar bisere az muassisasi va korxonaҳoи shaҳr chamъomadҳoи kormandon doir garid, kи dar on tashabbuskoron tashkil namudani shanbegiҳo va rasondani ёrii molivi ҳudoz peshnixod namudan.

Dar Donišgoҳi давлатии Kўlоб ба nomi Abӯabduллоҳi Rӯdakӣ rӯzi 14-umи may mačlisasi vasēni ҳaiati professoron, omӯzgoron va kormandon baruguзor garid, kи dar on az rӯyi peshnixodҳo iшtirok-chiён қarori aloҳida қabul karde shud.

Xamchunin, az ҳisobi omӯzgoron va kormandon 15 gurӯҳҳoи ёrirason tashkil doda shudan, kи rӯzҳoи shanbe va jaъsh be dar pok karдан va ba tarbi дarovardonan honavu ҳavliҳoи osedidaqon ёrii amaliy merasonaнd.

Az chumla, namunaҳo az rafti ёriҳoи amaliy omӯzgoron, donišchӯen va kormandoni donišgoҳ, az chumla, faktultetҳoи tarbiyaи chismoni va omadagii difoи ҳarbӣ, fizika va matematika, filologiya xorchi, filologiya toҷik va jurnalistika, iкtsisod dар kӯchaҳoи ba nomi Daminsonda, Sodikov va Xati Roҳi shaҳri Kўlob.

ҶОИЗА ВА УНВОНҲОИ ЭМОМАЛӢ РАҲМОН

1. Унвони шаҳрванди ифтихории пойтахти Қирғизистон
2. Доктори ифтихории Донишгоҳи давлатии Хучанд
3. Профессори ифтихории фалсафаи Академияи умуми-ҷаҳонии тиб
4. Ситораи тиллои Алберт Швейсер
5. Ҷоизаи олии ҷамъиятии Бунёди байналмилалии ҳайрияи "Сарпарастони аср"
6. Ордени нахустини алмосдори "Ситораи сарпараст"
7. Ордени "Қаҳрамони миллии Афғонистон - Аҳмадшоҳи Масъуд"
8. Медали тиллой "Барои таҳқими сулҳу ризоияти байни ҳалқҳо"
9. Нишони рамзии дани 5-уми камарбанди сиёҳи Қаратедо
10. Доктори фахрии Донишгоҳи Фозии шаҳри Анқараи Ҷумҳурии Туркия
11. Ҷоизаи Бунёди байналмилалии нависандагон ва рӯзноманигорони Ҷумҳурии Туркия
12. Медали тиллои Мачлиси ҳалқи (Парлумони) Ҷумҳурии Мисри Араб
13. Профессори фахрии Донишгоҳи Евразияи Остона ба номи Лев Николаевич Гумилев
14. Медали тиллои давлати Миср
15. Ситораи ёқути сурх "Миротворец" (Сулҳовар)
16. Нишони фахрии Иттиҳоди Давлатҳои Мустақил
17. Ордени княз Ярослави Ҳаким дараҷаи 1-и Украина
18. Доктори фахрии Донишгоҳи миллии Киев ба номи Тарас Шевченко
19. Ордени Шӯрои олимпии Осиё
20. Медали тиллои арҷузорӣ ба Мавлоно Ҷалолиддини Балҳӣ (Румӣ)-и ЮНЕСКО
21. Ордени тиллои Эҳёи Роҳи Абрешим
22. Профессори фахрии Донишгоҳи давлатии кӯҳии Урал
23. Ордени "3 Ситора дараҷаи 1" бо занчираи заррини Латвия
24. Ордени ифтихории Иттиҳоди байналмилалии нақлиёти автомобилий
25. Профессори фахрии Донишгоҳи давлатии Москва ба номи Михаил Ломоносов
26. Доктори фахрии Институти шарқшиносии Академияи илмҳои Русия
27. Мукофоти олии Академияи илмҳои тибии Федерат-сияи Русия - Медали тиллои ба номи Николай Блохин
28. Мукофоти олии давлатӣ - Нишони Покистон
29. Ордени байналмилалии "Моҳи нав ва ситора"
30. Мукофоти олии Пажӯҳишгоҳи муттаҳидаи тадқиқоти ядроии Федератсияи Русия (медали тилло)
31. Мукофоти олии давлатии Украина - орден "Барои хидматҳо" дараҷаи 1
32. Унвони фахрии профессори Донишгоҳи миллии кӯҳкории Украина ва медали тиллои академик Терпигорев
33. Профессори фахрии Донишгоҳи Сямэни музофоти Фуҷиан
34. Шаҳрванди фахрии шаҳри Шанҳайи музофоти Фуҷиани Ҷумҳурии Мардумии Чин
35. Медали тиллои Кумитаи олимпии Чин
36. Мукофоти давлати Кувайт, ордени "Муборак ал қабир"
37. Мукофоти олии давлатии Озарбойҷон - Ордени Ҳайдар Алиев
38. Ордени Президенти Туркманистан-Битараплик
39. Профессори фахрии Донишкадаи давлатии иқтисод ва идораи Туркманистан
40. Доктори ифтихории Донишгоҳи Мавлонои шаҳри Қунияи Туркия
41. Медали "60 - солагии ЮНЕСКО"
42. Мукофоти давлатии Баҳрайн "Ал-Қилод ал-Ҳалифӣ" (ордени подшоҳӣ)
43. Профессори фахрии Донишгоҳи Давлатии Беларус
44. Профессори фахрии Донишгоҳи Лимкоквинги Малайзия
45. Профессори фахрии Донишгоҳи нафту техникаи Уфа
46. Профессори фахрии Маркази аврупоии тадқиқоти байналмилалий ва стратегӣ (CERIS) (ш.Брюссел)
47. Доктори фалсафа ва иқтисоди Донишгоҳи Қоиди Аъзами Покистон
48. Мукофоти олии Федератсияи Русия - Ордени Александр Невский
49. Дорандай Қалиди рамзии тиллои шаҳри Уммон ва унвони олии - Шаҳрванди фахрии шаҳри Уммони Шоҳигарии Ҳошимии Урдун
50. Мукофоти олии давлатии Ҷумҳурии Ӯзбекистон - Ордени "Эл Юрт Ҳурматӣ"

ИНТИЗОРИИ НАВРӯЗРО АЗ ҚЎДАКОН БОЛД ОМӮХТ

Бахтиёр ҲАСАНОВ, асистенти
кафедраи фалсафа

Албатта, Наврӯз ҷаҳнест аҷдодӣ ва таъриҳӣ, ки дар бораи ин ҷаҳн тавлид, расму оин, ананаҳои он бисёро муҳаққиқон, коршиносон, фолклоршиносон, таъриҳшиносон таҳқиқотҳои илмию оммавӣ гузаронидаанд ва суханҳои асоснок гуфтаанд. Аммо мо айни ҳол ин ҷаҳнро аз нигоҳ ва диди қўдакони хушбахти соибистиколи диёрамон тасвир менамоем.

Айёми қўдакӣ беҳтарин айёмест, ки инсонҳо дар тӯли ҳаёташон мегузаро-

Гулгардонҳо аз ҷизои ҷамъкардашон гизо мепазанд, гулхан меафрӯзанд ва базм меороянд, дар васфи баҳор Наврӯз дар гирди гулхан гулбазм мекунанд. Қоида ҳамин буд, ки ҳар яке гул гирифта як байте меконад ва рақсунон он гулро ба дигар нафар тақдим мекунад.

*Иди Наврӯз омаду олам
дигаргун мешавад,
Ҳар гиёҳе, ки бувад аз хок
берун мешавад.*

Бале, магар аз ин ҳам зиёд хушбахти мешавад, ки модарон дар ин замон фарзандони худро бе ягон ҳавотирий

нанд ва ҳар ҳодисаю воқеяҳои гузаштai ин айём бештар дар хотироти онҳо нақш мебандад ва дар тарбияи ояндаи онҳо нақши муҳим мебозад.

Оре, тифлону қўдакону наврасон ҳастанд, ки бештар аз дигар табақаҳои қишири чомеа ҷаҳни Баҳору Наврӯзро интизорӣ мекашанд. Маҳз омад-омади баҳорро ва қариб шудани ҷаҳни Наврӯзро мо аз гулгардонии бачагон оғоҳ мешавем. Онҳо аз талу теппаҳои зебои диёрамон гулҳои аввалини баҳорӣ: бойчечак ва сиёғӯшро чида даста-даста ба хонадони мардум мебаранд, сурудхонон мұждаи баҳору Наврӯзро мерасонанд.

*Гули хуарӯй бойчечак,
Гули худрӯй бойчечак.
Паёми наебаҳорӣ,
Ҳай зеби тоҷи дорӣ.
ё ин ки
Гули сиёғӯш ҳафтранг аст,
Хуроқи кабки дилтанс аст.
Аз ў дилҳо хурсанд аст,
Баҳори лолазор омад.*

иҷозат медиҳанд, ки гул чида гулгардонӣ кунанд, шодиу ҳурсандӣ кунанд, ҷонки онҳо боварӣ доранд, ки ин тифлакони хушбахти замон дар як давлати тинҷу орому осоишта зиндагонӣ мекунанд ва ба қадри ин соибистиколӣ ва сулҳу вахдат бояд расанд.

Қўдакони фарҳангдӯсти диёрамон баъд аз гулгардонӣ ба ҳонаҳояшон рафта, аз модарон ва байтҳои худ ҳоҳиш менамоянд, ки ба онҳо либосҳои идомаи Наврӯз омода созанд, интизорӣ онҳо бештар мегардад.

Духтарон бошанд пироҳанҳои зебои баҳорӣ чакан, атлас, адрас дӯхта, гулҳои зебои диёрашонро дар пироҳанҳои худ нишон медиҳанд. Онҳо якҷоя шуда, даста-даста суруд ҳонда, куртаҳои идонаи наврӯзиашонро омода месозанд.

*Куртаи чакани ман,
Куртаи чамани ман.
Дар куртаам бишкуфта,
Гулҳои ватани ман.*

Пас аз омода кардани либосҳои идомаи

Пас аз омода кардани либосҳои идомаи интизориҳои ширини қўдакона, рӯзи ҷаҳни Наврӯз фаро мерасад ва қўдакон либосҳои идомаи худро ба бар карда, бо як ҷаҳон шоддию фараҳу ҳурсандӣ ба базмгоҳи Наврӯзӣ мешитобанд ва яқдигарро Наврӯз муборак гӯён табрик менамоянд, ҷунин ҳаст расму одobi мардуми тоҷикона.

Ҳангоми шунидан ин суруди форamu фараҳбахши қўдакона одамон аз ҳонаҳои худ баромада гулҳои аввалини баҳориро зиёрат карда, ба дидҳои худ мемоланд ва орзу мекунанд, ки сиҳату саломат ба баҳори дигар Наврӯзи дигар расанд.

*Эй Ҳудованди замину осмон,
То ба Наврӯзи дигар моро расон.*

Магар ин худ як далел аз боғарҳангӯ босавод будани ҳам насли ҳурду қалони мардуми тоҷик гувоҳӣ намедиҳад? Дар дилҳоҳи курияти мақсадашон онҳо як байте, зарбулмасале ёфта, забони ширину гуворони тоҷикии худро истифода мебаранд, ана ин аст ҳудогоҳӣ ва ҳудшиносии миллӣ.

на ва интизориҳои ширини қўдакона, рӯзи ҷаҳни Наврӯз фаро мерасад ва қўдакон либосҳои идомаи худро ба бар карда, бо як ҷаҳон шоддию фараҳу ҳурсандӣ ба базмгоҳи Наврӯзӣ мешитобанд ва яқдигарро Наврӯз муборак гӯён табрик менамоянд, ҷунин ҳаст расму одobi мардуми тоҷикона.

Фазилати дигари Наврӯз он аст, ки бояд инсонҳо, ҷангу губори дилро тоза намоянд ва шахсоне, ки бо яқдигар ҳаҳри буданд оштӣ намоянд ва якҷоя ҳурсандӣ кунанд. Мардум ҷизои шикаста ва кўҳноро аз ҳонаҳо бароварда таровати Наврӯзо яъне рӯзи наъчи навро дар кулбаҳояшон медароваранд.

МАРҲАЛАҲОИ МУҲИММИ ТАШАККУЛ ВА РУШДИ АРТИШИ МИЛЛИЙ

Бо ифтиҳор иброз медорам, ки қувваҳои мусаллаҳи мо яке аз дастовардҳои муҳимтарини даврони истиқполияти давлатӣ буда, вазифаҳои муқаддасу пуршарафи дар назди онҳо гузошташударо вобаста ба ҳифзи амнияту оромии давлат ва ҷомеа, пойдории аркони давлатдорӣ ва таъмини зиндагии осоиштаи мардуми шарифи қишвар сарбаландона иҷро карда истодаанд.

Эмомалӣ Раҳмон

Якум, мақсади асосии таъсис ва ташаккули нерӯ ва қувваи нави ҳарбии миллие буд, ки ба ҳифзи музafferиятиҳои истиқполияти давлати Ҷумҳурии Тоҷикистон қодиро содиқ бошад. Тавонад дар ҳама ҳолат озодию манфиатҳои мардуми қишварро таъминоти мазкур, қӯшунҳои муташаккили зудамал дар соҳторҳои қудратии қишвар таъсис дода шуда, ба фаъолият шурӯй қарданд, ки вазифаи асосиашон муковимат ба қувваҳои дохилии зиддиҳукуматӣ ва ҳифзи соҳти конституционии қишвар равона карда шуда буданд.

Дуюм, ин таъсиси соҳтори таркиби Артиши миллӣ, ҳаллу фасл ва тақмili корҳои ташкилии ташаккули номгӯйи вазифаҳои муайянкардаи онҳо ба анҷом мерасад. Дар ин давра баъди таъсис наవъҳои гуногуни Артиши миллӣ, аз қабили қӯшунҳои хушкигард, қӯшунҳои ҳарбию ҳавоӣ, қӯшунҳои мудофиаи зидди ҳуҷуми ҳавоӣ рушди инкишоф ёфтанд,

Мадмадсаид МИРВАЛӢ, асистенти
кафедраи таъриҳ, ҳукуқ ва
муносибатҳои байнамиллӣ

қонунҳои танзимкунанда қабул гардианд.

Қувваҳои Мусаллаҳи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз рӯҳои нахустини таъсис ёфтанишон ҳамеша мавриди таваҷҷӯҳи Ҳукумат ва Сарфармондехи Олии қишвар қарордоранд, ҳамеша баҳри рушди таъминоти онҳо ҷораҳои мушаххаси саривақтӣ андешда шуданд. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон "Доктаринаи ҳарбӣ", Қонун "Дар бораи мудофиа" ва як қатор қонунҳои даҳлори давлатиро барои фаъолияти минбаъдаи соҳторҳои низомӣ таҳия карда, ба тасвib расонидааст, ки шакли соҳтори замонавии Қувваҳои Мусаллаҳро муайяну мушаххас ва тасдиқ намудааст, ки ба мөъэрҳои ҳуқуқии ҷаҳонӣ ҷавобгӯй мебошанд.

Панҷум, саҳми Артиши миллии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар давраи Истиқполияти давлатӣ шудатиро барои фаъолияти минбаъдаи соҳторҳои низомӣ таҳия карда, ба тасвib расонидааст, ки шакли соҳтори замонавии Қувваҳои Мусаллаҳро муайяну мушаххас ва тасдиқ намудааст, ки ба мөъэрҳои ҳуқуқии ҷаҳонӣ ҷавобгӯй мебошанд.

бахусус, ташкили қӯшунҳои зудамал ва таъйиноти махсус дар соҳторҳои қудратӣ аҳамияти хосса зоҳир карда шуд.

Сеюм, ин давраи хотимавии таъсиси Артиши миллии Тоҷикистон баъди имзои Созишномаи умумии истиқторори сулҳ ва ризояти миллӣ дар Тоҷикистон байни Ҳукумати қишвар ва роҳбарияти мухолифин оғоз гардида. Дар ин марҳала ба соҳтори таркиби Артиши миллӣ ва дигар соҳторҳои қудратӣ тағиироту дигаргуниҳои ҷиддӣ ба ҳайати штатии онҳо ворид карда шуд.

Чорум, бо роҳбарӣ ва заҳматҳои шабонарӯзии Пешвои миллат мӯҳтарам Эмомалӣ Раҳмон Ҷумҳурии Тоҷикистонро ҳамчун узви ҷудонашаванди чомеаи ҷаҳонӣ шинохтанд, дар роҳи бунёди чомеаи демократӣ, ҳуқуқбунёд, дунявӣ ва ягона қадамҳои устувори ҳудро гузошта тавонист, соҳтори системаи давлатдории тоҷиконро аз наъчи мукаммал гардонид.

Вазифаҳои минбаъдаи ҳар як соҳтори қудратӣ дар асоси талаботи Конституцияи муайяну мушаххас карда шуда,

мини амният, сулҳу суботи қишвар бениҳоят қалон аст. Дар ин раванд санъату маҳорати ҷангиро омӯхта, обутоб ёфтааст.

Баҳри ҳамкории минбаъдаи ҳарбӣ ба даҳҳо созмонҳои байнамиллӣ шомил гардида, созишномаҳоро ба тасвib расонидааст. Дар айни замон бо созмонҳои СААД, ИДМ, СХШ, СММ, Атлантикаи Шимолӣ, Кумитаи байнамиллӣ Салиби Сурх ва гайра ҳамкориҳои судманӣ дар ҷаҳорчӯбай ӯҳдадориҳои дучониба ташкил карда шуда, як қатор меморандум дар самти минбаъдаи ҳамкориҳои ҳарбӣ ба имзо расонида шудаанд.

Гузаронидани машқҳои муштарақ бо иштироки ҷузъу томҳои Вазорати мудофиа, Қӯшунҳои сарҳадӣ, Гвардияи миллӣ, Вазорати корҳои дохилий, Кумитаи ҳолатҳои фавқулода ва мудофиаи шаҳрвандӣ дар минтақаҳои гуногуни қишвар аз ҷумлаи ҷорабинҳои муҳими мебошанд, ки ба болоравии сатҳи маҳорату малакаи ҷангири Артиши миллӣ ва таҳқими қобилияти мудофиавии давлати миллӣ мусоидат менамояд.

ФАТХУ КАЙҲОН ОРЗӮС ДЕРИНАШ ИНСОН БУД

Сайдасори ҶАЛАНДАРЭОДА,
маллими кафедраи методики
таълими физика ва технологияи
материалҳо

Бахшида ба 60-солагии рӯзи
фатҳу кайҳон - 12 апрел

Аз замонҳои қадим одамон орзуи ба
кайҳон парвуз карданро доштанд. Ин
орзуи деринаш инсон дар асри XX ҷомаи
амал пӯшид. Гарчанде мълумотҳои
назариявӣ аз тарафи олимони физика -
Сиалковский, Мешерский, Кибалҷич ва
дигарон оид ба парвози техникии кайҳ-

Чун Гагарин дар мадори ахтарон,
Гирд бо гирди Замин мешуд равон.
Роҳи кайҳонро кушод аз баҳри мо,
То Замин, сарсабз бошад ҷовидон.

Одамӣ муъчизаи оплоҳӣ аст,
Ақли ў ҳам ҷонию бунёдӣ аст.
З-ин сабаб бошем бо ҳам ошно,
Ваҳдати он пойдори оли аст!

Ю.А. Гагарин дар тӯли 108 дақиқа дар
сафари кайҳонӣ буд ва дар ин муддати
атрофи Заминро як маротиба давр зада,
бъоди 10 соату 55 дақиқа сиҳату саломат
ба майдони колхози "Роҳи Ленин",
ки дар тарафи шарқу ғарбӣ шаҳри Эн-

онӣ ва корҳои озмоиши тоҳқиқотӣ бар-
вақтар пайдо шуда бошанд ҳам, роҳ ба
сӯи кайҳон аз 5-уми октябрисоли 1957
бъоди ба мадор баровардани аввалин
радифи маснӯй Замии "Спутник 1" оғоз
ёфт. Е. К. Сиалковский дар натиҷаи ом-
ӯзиши қонуни бақои импулси ҷисм ғояи
парвози кайҳониро ба вучӯд овард. Ў
навишида буд: "Замин ин гаҳвораи инсон
аст; вай дар гаҳвораи ҳуд адабӣ буда
наметавонад, вай аввал фазоҳои назди
замина ва баъд фазоҳои дури кайҳонро
фатҳ мекунад".

Баъди ба мадор баровардани аввалин
радифи маснӯй олимон кӯшиш ба
харҷ доданд, ки организмҳои зиндаро ба
фазои кайҳон бароранд. Натиҷаи озмо-
иши тоҳқиқотӣ зиёди олимон ва корҳои
натиҷабаҳши онҳо ба он оварда расо-
нид, ки соли 1960 аввалин маротиба аз
мавҷудоти зинда саге бо номи Лайка, ки
массааш 4,5 кг буд ба фазои кайҳон ба-
роварда шуд ва ин озмоиш бо муваффақият
анҷом ёфт. Акунд дар назди олимон
масъалаи ба фазои кайҳон парвуз
намудани инсон пайдо шуд. Аммо, ин ҳам
бошад баъди андак муддати вақт бо ақлу
заковати инсонӣ роҳи ҳалли ҳудро ёфт.
Наҳустин кайҳоннавард ҷаҳон, шаҳр-
ванди сабiq Иттиҳодия Шӯравӣ 12-уми
апрели 1961, соати 9:07 дақиқаи субҳа ба
вақти Москва дар қишини кайҳонии "ВО-
СТОК -1" кайҳоннавард Ю.А. Гагарин ба
фазои кайҳон парвуз кард.

Моҳи саҳр он рӯзи базму шодӣ буд,
Рӯзи фатҳу кайҳон буд, дар Замин.
Аз миёни одамони бошуҷӯъ,
Буд омода Гагарин аз Замин.

Сӯи кайҳон шуд равон чун меҳмон,
Дар миёни ахтару сайёраҳо.
Баҳри истикబоли он сон Родмард,
Базми ахтарҳо бишуд дар бурҷҳо.

Пешвози меҳмон дар бурҷҳо,
Аз Замин мавҷи равон шуд раҳнамо.
Ҳар ситора бо ҷамолу ҳусни ҳуд,
Бо табассум, ҳанда чун мавҷи садо.

Одамиро чун бидида ногаҳон,
Лол гашта, хомӯш андар он замон.
Байни ҳам бас ахтарон бо сурӯ нур,
Ҷумлағӣ аҳсан-т гуфтанд ҳар макон.

Базмгоҳи ахтарон пурхусн шуд,
Ҳусни одам андарон маъмур шуд.
Меҳмони аввалин буд аз Замин,
Номи он вирди забон машҳур шуд.

ЭКСТРЕМИЗМ ВА ТЕРРОРИЗМ- КИРДОРҲОИ НОМАТЛУБИ ҶОМЕА

Дар замони мо, ки пур аз таззод, муш-
килот, ихтилоғу зиддиятҳост, доир ба
афзудан ва густариши экстремизм, фун-
даментализм, терроризм ва дигар зуҳу-
роту падидаҳои номатлубу ҳатарафзо
зиёд ҳарф мезананд ва менависанд.
Маънои аслии "экстремизм" - чист ва
ончи гуна падидар аст? Экстремизм - (аз
калимаи франзузии "extremisme" ва ло-
тини "extremus") гирифта шуда, маънои
аслии ифратгарӣ, тундравӣ, фикру
андешаҳо ва амалҳои тундравона, аз ҳад
гузаштан, аз андоза гузаштан аст.

Экстремист шаҳсест, ки дар фаъолияти
худ ҷонибдари амалҳои якравию тун-
дравӣ аст. Ин амалу зуҳурот метавонад,
дар тамоми соҳаҳои фаъолияти инсон -
дар дин, сиёсат, идеология, илмва ҷатто
дар варзиш низ ба миёнанд. Дар Паёми
Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон Эмом-
мали Раҳмон ба Маҷлиси Олии Ҷумҳу-
рии Тоҷикистон аз 26 апрели соли 2013
ҷунин таъқид шудааст: "Мутаассифона,
дар олами ислом равияҳои низ арзи ву-
ҷуд кардаанд, ки баъзе амалҳои тундр-
авона амалӣ созанд. Ба ақидаи аксари
муҳаққиқон, сиёсатшиносон, рӯзномани-

Дар замони мо шаҳсоне, ҳизбу ҳарака-
татҳо ва созмонҳо ҳастанд, ки кӯшиш
менамоянд, мақсаду маром, ғояви анде-
ша, афкор ва нақшаҳои ҳудро бо ҳар
роҳу васила ва ҷатто, бо амалҳои тун-
дравона амалӣ созанд. Ба ақидаи аксари
муҳаққиқон, сиёсатшиносон, рӯзномани-

горон экстремизм бештар аз ҳама дар
соҳаҳои дин дучор мөядӣ ва ин падидар
тамоми гӯшаву канори сайёраҳо мебаъ-
мад. Сабабу решоҳои он дар чист ва
омилу ангезаҳои он кадомҳоянд? ба ин
савол ҷавоби дақиқу мушахҳас додан душ-
вор аст. ба ҳар ҳол баъзе сабабҳо, ре-
шаҳо, омилҳо ва ангезаҳои асосӣ ва уму-
мии онро номбар кардан мумкин аст:

Аввалан, афзудан ва густариши ҳисси
одами иттиҳон ба фардо (ҳисси маъюсӣ,
нобоварӣ, парешонӣ аз зиндагӣ). Файла-
суфи машҳури англис Антони Гидденс
навишида буд, ки "Мо акнун дар асри (за-
мони) ҳатару тавакқал (risk) зиндагӣ дорм-
рад".

Дуюм, ҷараёни бошиддати ҷаҳонишиавӣ
(глобализатсия) олами моро тағиӣ меди-
ҳад, тамаддун, фарҳанг, анъана, урғу-
одат, дину мазҳаб ва суннатҳои анъана-
виро заиф месозад ва ҷатто, тамоман аз
байн мебарад. Натиҷаи он на ҳама вақт
мусбату дилҳоҳ аст ва ин падидар ҳоссӣ
нотавонӣ, заифӣ, маъюсӣ ва дар бисёр
мавриди танафӯр (нафрӯт), эътиroz ва
муқобилиятро ба миён меорад. Ин омил
метавонад, боиси бегонагӣ ва ҷудоӣ аз
раванди ягонагӣ, ҳамкорӣ, ҳамзистӣ, та-
ҳаммулпазир гардад.

Сеюм, омиле, ки бештар дар ҷаҳони
ислом, дар байн мусулмонон он роиҷ аст -
ин ҳоссӣ беадолатӣ нисбат ба ислом ва
пайравони он аст.

**Фотима САЙДАЛИЕВА, муаллими
калони кафедраи забоншиносӣ ва
типолоѓияи муқоисавӣ**

ҲАТАРҲОИ ТЕРРОРИЗМ ВА ЭКСТРЕМИЗМ

Терроризм ва экстремизм аз як
ҷониб ҷунуబи аср ҳатари глобализ
ҷиддӣ буда, аз ҷониби дигар аъмоли он
**гувҳӣ аст, ки террорист өвтап, ми-
ллат ва дину мазҳаб надорад, балки як**
таҳдиде ба ҷомеаи ҷаҳонӣ ваҷони ҳар
як сокини сайёра аст.

Эмомали Раҳмон

Терроризм аз қалимаи лотинӣ гириф-
та шуда, маънояш тарсу ваҳм, даҳшат
мебошад. Шахси террорист мақсадҳои
ноҷавонмардонаи ҳудро танҳо бо роҳ
тарс додан, азият додан, күштан, амалӣ
месозад.

Мақсади террорист дар ҷомеа тарс,
ваҳшат, азият ва ноумедиро ба вучӯд
овардан аст. Заминаи пайдоши ин амал-
ии номатлуб аз дунёи қадим маншав гирифта,
дар мактабу равияҳои гуногуни
диншиносии он давра фаъолият мекард.
Масалан, ҳоло қасе гуфта наметавонад,
ки якумин амалиёти террористӣ кай ва
дар кӯҷа ва ба қадом мақсад рӯҳ дода-
аст. Дар аҳди қадим, асрҳои миёна ва
давраи нав ҳам одамони алоҳидар ҳам
гуруҳҳои муташаккили сиёсиу мазҳабие
буданд, ки ба воситаи тарсонидан даҳ-
шатафқанӣ меҳостанд мақсадҳои ҳудро
ба гардани дигарон бор намоянд. Дар
ин давраҳо ҳам амалҳои террористӣ бо-
иси күшта шудани таъодди зиёди одамон
бегуноҳ мегардид.

Ҷаҳони имрӯза ба мушкилоти зиёди
гирифтор аст, яке аз мушкилиҳо, ки ба
осоишони мардонаи сайёраҳо монеа
наварда истодааст, терроризми бай-
налмилаӣ мебошад.

Терроризми байналмилаӣ, яъне тер-
роризме, ки ба замони миллатҳо ва амни-
ти осудагии кулли инсоният таҳдид мекар-
дад, ба дили мардум даҳшат, тарсу ваҳм
оварда, тавассути амалҳои номатлуби
ҳудро зӯроварӣ, ҷазоҳои гӯшношуниди
ҷисмонӣ, зинда гӯронидану қуштор ом-
маро тарсонидан шуда, ба "мақсад" - и
нопоки ҳуд расиданианд. Ҳарчанд онҳо
мақсади мӯайяне надоранд. Ин тоифаҳо

мехоҳанд, ки тавассути амалҳои носоли-
му даҳшатангез дунёро дар гирдоби тар-
су ҳаррос нигоҳ доранд ва ба ин васила
хукмрони кулли ҷаҳонишиавӣ...

Сиёсати динии давлати абарқудрати
собиқ Иттиҳоди Шӯравӣ ба пои атеизм ва
ҷаҳонбинии атеистӣ асос ёфта буд. Мута-
факири машҳури немис К.Маркс дар асо-
си таҳлили ҳаматарафа нисбат ба дин ҷу-
нин гуфта буд: "Дин барои мардум ағион
аст". Ба мақсади татбиқи муборизаи ош-
тинопазир алайҳи дин ва ҳар гуна зуҳур-
ти номатлуби динӣ ҷораҳои гуногун анде-
шида мешуд. Аммо мубориза алайҳи дин
ва ӯзникоҳи динӣ дар аксари мавридиҳо
натиҷаи баръакс медод.

Мардум тибқи анъана ва фитрати аза-
лии ҳеш то чое метавонист, пинҳонӣ амал
мекард ва ҳатто, дар баъзе баръакс медод.
Аммо таърихи исбот менамояд, ки илму
дониш ҳеч вақт душмани дину имон набуд
ва намебошад. Лекин алайҳи ҳурофот,
кӯҳнапарастӣ, ки бофтаҳои ҳаётли барь-
зеде дингорони бесавод мебошад, мубори-
зии беамон мебурд ва мебарад. Ягон мута-
факир ё донишманди асили замони
гузашта ва мусосир бар зидди дин набаро-
мадааст, лекин ҳурофот, нодонӣ, ҷаҳолат-
ро ҳамеша маҳкум мекарданд.

Масъалаи соҳиб шудан ба ин ё он мин-
тақаи олам ё ба даст овардани заҳираву
саравҳои табии, энергетикӣ ва гайра дар
замони ҷаҳонишиавӣ байни давлатҳои аба-
дукудрати ҷаҳон дар ҳоли рушд мебошад.
Давлатҳои абадкудрати ҷаҳон барои ра-
сидан ба ин мақсадҳо байни дину мазҳа-
бҳои ҷаҳонӣ, яъне ислом ва масеҳият душ-
мани ва зиддиятро ба вучӯд меоранд.

Ислом ва пайравони онро ҳамчун ҷанг-
ҷӯю таҷовузкор, ифратгар, бадкину сите-
зачӯ муаррифӣ намуда, фарҳангту тамад-
дун, дин ва дигар арзишҳои Ғарбро таъ-
рифи тавсиф менамоянд.

**Хушваҳт БОЗОРОВ, мудири
кафедраи таҳсилоти томактабӣ
ва кори иҷтимоӣ**

ИНСОНИ НАЧИБУ БОШАРАФ

Гурӯҳеро ба ҷоме мешиносанд,
Гурӯҳеро ба боме мешиносанд.
Гурӯҳеро ба доме мешиносанд,
Гурӯҳеро ба номе мешиносанд.

Лоиқ Шералий

НАЗАРЕ БА МАСИРИ ТАЙШУДА

Ў сұхбаторот. Аз аввалин каломаш пай мебарӣ, ки бомаърифату таҷрибадидааст ва ба имрӯзу оянда назари нек дорад, зиндагиномааш ибратори мӯз аст.

Омӯзгорӣ пешаест, ки аз инсон фидорӣ меҳоҳад ва на ҳар кас муаллими асил буда метавонад.

Ҳайдаралӣ Давлатов дар деҳаи Чоп Сартизи чамоати деҳоти Кӯшияни ноҳияи Қизилмазор (ҳозира Темурмалик) дар оилаи чӯпон ба дунё омадааст. Падараш иштирокии Ҷонги Бузурги Ватани мебошад. Соли 1970 омӯзишигоҳи педагогии шаҳри Кӯлобро ба ҳайси муаллими синфҳои ибтидой, соли 1982 факултaiи забон ва адабиёти руси Донишгоҳи давлатии Кӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакиро гоибона хатм кардааст.

Ҳайдаралии 17-соларо бо роҳҳати Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ноҳияи Ваҳш меғиристанд ва соли 1970-1971 ба ҳайси омӯзгор дар мактаби миёнаи №3-и ноҳияи мазкур фаъолият кардааст. Сои 1971 ба хизмати ҳарбӣ сафарбар мешавад. Соли 1972 бо нишони сарисиагии "Аълоҷии Армияи Советӣ", медали ҷашни "50-солагии СССР" (1922-1972) мукофотонида шудааст.

Соли 1973 баъди аз хизмати аскарӣ баргаштан, дар мактаби рақами 13-и ноҳияи Темурмалик ба фаъолияти омӯзгори идома бахшида, аз соли 1974 то соли 2017 дар мактаби рақами 14-и ҳамин ноҳия ба ҳайси омӯзгори синфҳои ибтидой, забони рӯси, тарбияи ҷисмонӣ фаъолияти босамар карда, ҳамчун методисти покизакор сермаҳсул шинохта мешавад. Аз соли 1994 таҳассуси олий дорад. Ҳоло нафақати аҳмияти ҷумҳуриявӣ мебошад.

ОМӮЗГОРИ АСИЛ

"Ба монанди устодам Ҳайдаралӣ Дав-

латов омӯзгорон бисёранд, vale мөхру саҳтигириҳои он кас ба қалбҳои мо ба таври махсус маскан дорад. Моҳечгоҳ фаромӯш намекунем, чунки ў ба модарси шавқовар мегуфтанд, дарси зиндагӣ, дарси одаму одамгарии ромеомӯхтанд", - бо ифтихор мегӯяд, шогирдаш номзади илми тиб, дотсенс Пиримкул Мехмонов.

Шогирданаш ҳамасола дар олимпиадаи мактаббачагон бо ҷойҳои фтиҳорӣ сазошвор мегаштанд бо квотаи президентӣ ба донишкадаҳои олий доҳил мешуданд ва имрӯз дар ҷомеа корҳои самарбахш карда истодаанд.

Ҳайдаралӣ Давлатов 50 сол мешавад, ки дар соҳаҳои маориф, матбуот, фарҳанг ва варзиши бенуҷонон фаъолият кард. Шаш нафар фарзандони устод бо дуои падар пайи хизмати мардум мебошанд. Хизматҳои бошарафонааш буданд, ки давлату ҳукumat бо нишони "Аълоҷии матбуоти Ҷумҳурии Тоҷикистон" ва ҷандии интихорномаҳо қадршиносияш кардаанд.

Муаллим Ҳайдаралӣ Давлатов аз зумраи омӯзгорони шинохта ба ҳисоб мераҷавад. Солҳо ба ҳайси роҳбари иттиҳодияи методии синфҳои ибтидоми шӯъбаи матъорифи ноҳияи кору фаъолият кардааст. Барои хизматҳои арзанда устод бо фармони Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 10.08. 2015 бо унвони фахрӣ "Корманди шоистаи Тоҷикистон" сазовор гардида, ҷоизаро 28-уми августи соли 2015 дар Қасри миллат Ҷоноби олий муҳтарам Эмомали Раҳмон шаҳсан тақдим намуданд.

РЎЗНОМАНИГОРИ МӮВАФФАҚ

Ў ба адабиёт рағбати зиёд дорад. Дар қитобхонаи шаҳсияш беш аз 1200 қитоби бадӣ, қитобҳои дарсӣ, маҷаллаҳо ва рўзномаҳо маҳфуз аст. Муҳбираи ҷамъоавии нашрияҳои "Ҳалқ овози", "Ҷавонони Тоҷикистон", "Ҳатлон", "Душпик", "Истиқлол", ва "Гулҳани Восеъ" мебошад. Лавҳа очерк, мақолаҳои илмӣ- методӣ ва мақолаҳои публистикияш мунтазам дар рўзномаҳои мазкур ҷоҳи мегарданд. Соли 2010 барои мақолаи "Роғун соҳтмони аср" дар нашрияи "Истиқлол" бо ифтихорномаи раиси Иттифоқи журналистони Тоҷикистон сарфароз гардидааст. Соли 2014 ў ҷоизадори озмуни ҷумҳуриявии очеркнависон дар рўзномаи "Ҳалқ овози" шуда буд. Соли 2016 ва 2017 барои ҳамкорӣ бо Китобхонаи миллии Тоҷикистон аз тарафи роҳбаријат бо ҳафт қитоби забоншинос, профессори

Сайфиддин Назарзода ва аз ҳама арзандао шоиста қитоби осмонии Қуръони Карим бо забони тоҷикӣ мукофонида шуд.

Соли 2004 ва 2009 Ҳайдаралӣ Давлатов дар ноҳияи "Беҳтарин журналисти сол" эътироф гардида буд. Ҳамчунин се сол - "соли 2018- соли рушди сайёҳӣ ва ҳунарҳои мардумӣ", соли 2019 бахшида ба "30-солагии Истиклолияти Ҷумҳурии Тоҷикистон" дар озмуни ноҳияи "Беҳтарин рӯзноманигори сол" доноста шуд.

ИНСОНИ ФАРҲАНГДУСТ

Бояд ў аслан наттоқ ва овоздон мешуд.- Дар шаҳри Чита Россия сардори штаби полк майор Бершеда "Аълоҷии Армияи Советӣ", сержант қалон Ҳайдаралӣ Давлатово "Левитани мо" гуфта аз радиоузели полк қарор ва амрҳои Вазири мудофиаи СССР А. Гречкоро барои ҳондан иҷозат медод, ба он хотир, ки ў ифоданок меконд. Сарбозони тоҷикистонӣ ҳамشاҳри ми гуфта фаҳр мекарданд,-нақът мекунанд шоҳидони ћон.

Худи ў қисса кард, ки соли 1986 дар курси 20-рӯзai такмili иҳтисоси наттоқон ба шаҳри Душанбе сафарбар шудааст, ки аз шаҳри Тошкент барои дарс додан Қумрӣ Абдуллоева омада буд. Аз озмуни радиои Ҷумҳурии Ӯзбекистон гузашт, ба шаҳри Тошканд тақлифаш карданд. Лекин ватандустии ў боло гтирафта, падару модари пирашро партофта рафтанд наҳост.

Ў аллакай омӯзгориро пеша карда, соҳибзатиром гашта буд. Овоздаш дар ҳондани матн, шеър, ҳикоя, афсона хеле таъсирнишон аст. Аз соли 1979 то соли 1997 роҳбари маҳфили ҳаваскорони хурдсоли мактаб буд.

МУКОФОТИ АМАЛ

Омӯзгорӣ ва рўзноманигорӣ кори саҳл нест, такмili дониш, ҳар лаҳза мутолиа, баробар бо тараққиётӣ замон қадам гузоштан мекоҳанд. Ҳайдаралӣ Давлатово маҳз ҳамин заҳматпизандӣ, илму дониш, ахлоқи волояш ба қуллаи мақсад расонидааст. Ҳислати хуби дигари устод ба эътиёҷмандон дасти ёрӣ дароз кардан, ба ятимон дилсӯз буданаш аст.

Ў бо рости покӣ, садоқат, маърифати воло ва дигар хислатҳои начиби инсониаш бо ҳалқи Ватан содикона хизмат наимуда, дар рушду ободии Тоҷикистон биҳиштосоз аз ҷумла, бо тарбияи шогирдони асил саҳми босазо дорад.

-Бузургтарин мукофоти амалам,-мегӯяд Ҳайдаралӣ Давлатов, -шогирдонам ҳастанд, ки маро бо эътиром устод мегӯянду эътиромарро ба ҷо мөоранд.

Ба ин фарзанди фидорӣ диёр, 50 соли фаъолияти пурсамарашро таҳният гуфта, умри саъдиёна хоҳонем.

Раҷабзода МАҲМАСАӢД, раиси КИХХДТ дар ноҳияи Темурмалик

ҒАМИ ОЗОР

Шер гуфтан аз ғами озори ман
сар мешавад,

Решааш аз қалби пурасори ман
сар мешавад.

Полаҳои дӯғнаҳи ишқи ҳуనуни ман аст,
К-аз лаби бому сари дееори ман
сар мешавад.

Тухми ному нанг аз марзи замон
сар баркашад,

Иштиёқ дар водии ашъори ман
сар мешавад.

Чои борони фарақ резад ба дил
борони гам,

К-аз буҳораши шеваи гуфтори ман
сар мешавад.

Ранчи ман аз гайбати ағёр
гирад ибтидо,

Ганчи ман аз қимати ағёри ман
сар мешавад.

Нест ҷои шиква аз подоши
қисмат эй Низом,

К-аз накӯй вазъи нотакори ман
сар мешавад.

Низом БАРОТ

МОДАРИ ҶОН

Эй модари ҷон, ёд кунам рӯйи туро,
Ҳам қомату дасту ҷашму абрӯйи туро.

Ҷашмони ман аз нигоҳи тур сар нашуд,
Ман ёд кунам сафедии мӯйи туро.

Дар ҳар қадаме зи хурдӣ ранҷат додам,
Бо ҳар сухани дурӯг фандат додам.

Ман бандай ношукур будам, донистам,
Ҳайҳот, ки барвақт зи дастат додам.

Эй модари ҷон, фидои номи тур шавам,
Ман садқа ба ҳар панду қаломи тур шавам.

Ҳоҳам, ки зи наэ боз дароӣ зи дарам,

Ман маст зи бӯйи атрфоми тур шавам.

Эй модари ҷон, зи ҳаҷри тур гирёнам,

Охир чӯи кунам ба ин дили бирёнам?

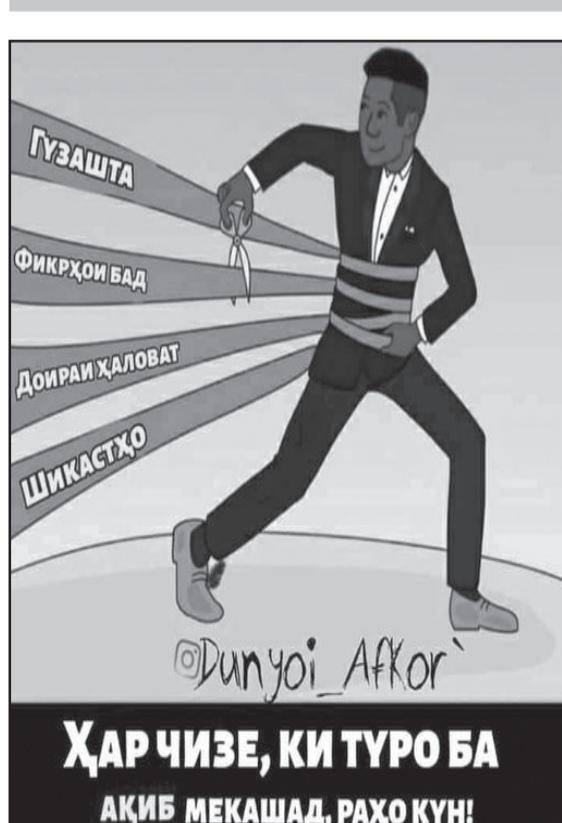
Дорам талаби он ки тур роҳат бошӣ,

Охир шиканам ба ин дуо армонам.

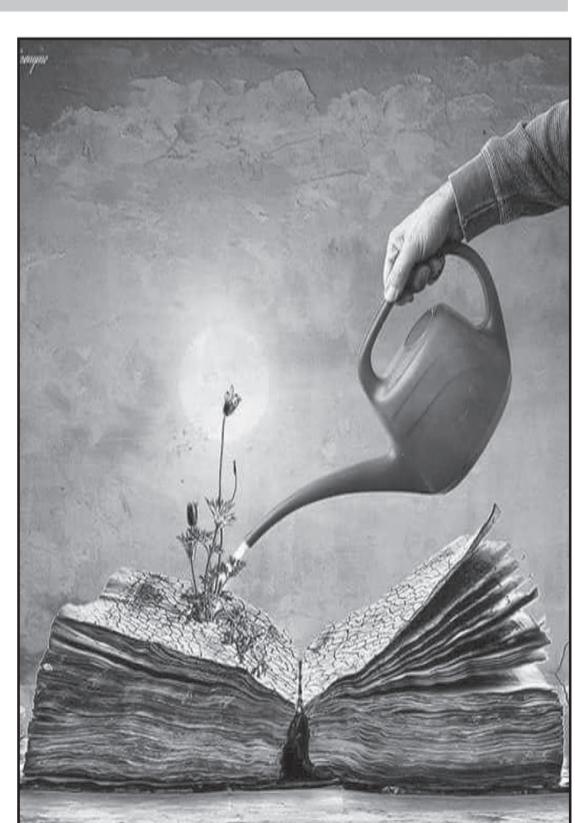
Сафар ШОҚУРБОНОВ, омӯзгори
МТМУ-и №11-и ноҳияи Восеъ

ЭЪЛОН

Кафедраи забони англisisи Коллечи омӯзгории Донишгоҳи давлатии Қӯлоб ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ барои ишғоли вазифаи муаллими қалон (2 ҷой) озмун эълон мекунад.

АКСҲОИ ГҮЁ

Ба кроссворди шумораи гузашта 8 нафар хонанда ҷавоб пешниҳод кардаанд, ки аз ин шумора 5 нафар кроссвордро бехато пешниҳод карданд: Давлатов Умедҷон (11.05.2021, соати 11:40, бехато), Сафарзода Манучехр (11.05.2021, соати 11:55, 2 ҳато), Саидова Изатмоҳ (11.05.2021, соати 12:14, 1 ҳато), Азимзода Сироҷиддин (11.05.2021, соати 13:03, 2 ҳато), Каримзода Фотима (11.05.2021,

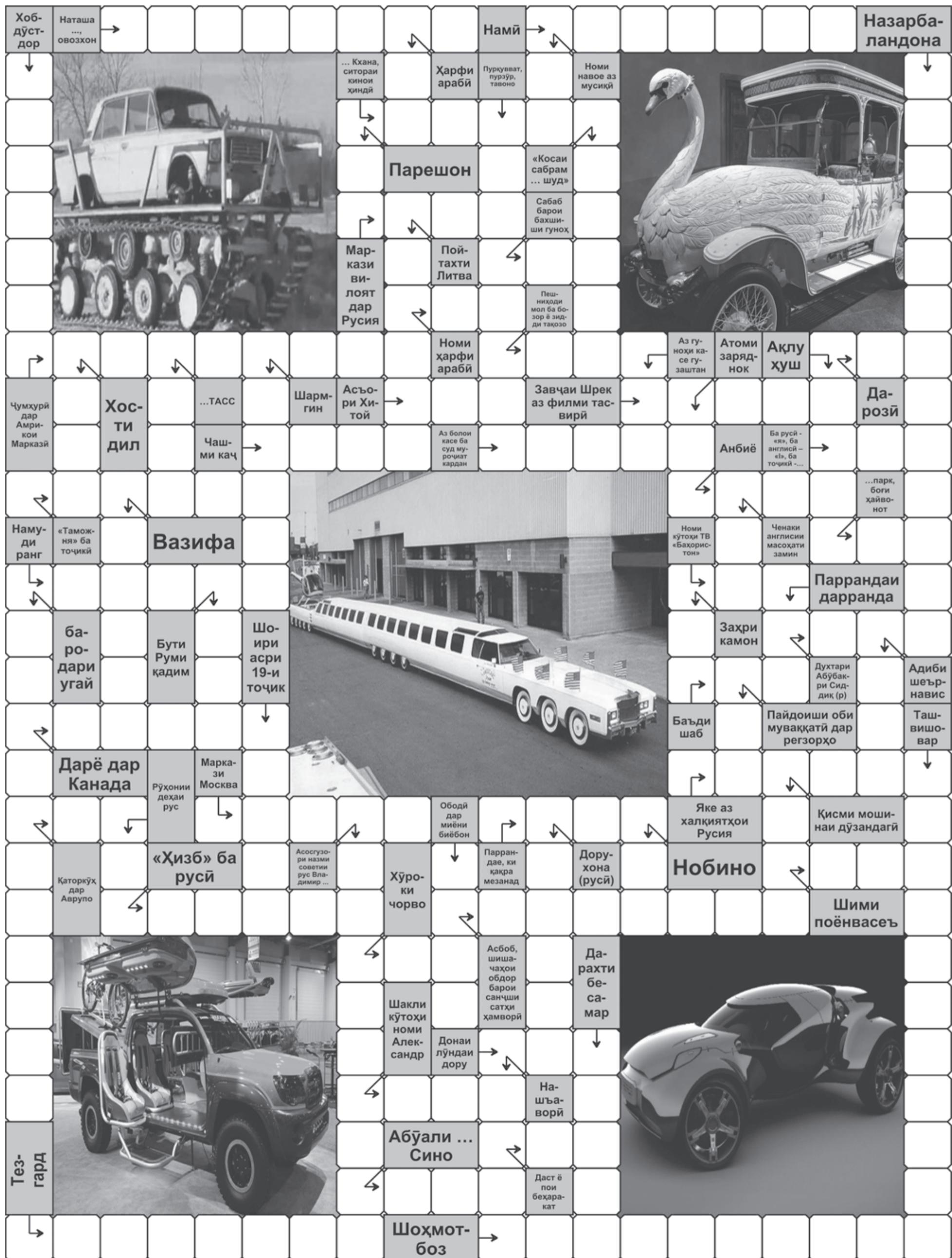
ГОЛИБИ КРОССВОРД МУАЙЯН ШУД

соати 13:33, бехато), Давлатова Қаламнисо (12.05.2021, соати 10:52, бехато), Нуриддинов Раҳмоналий (12.05.2021, соати 10:53, бехато), Алишери Абдулхамид (12.05.2021, соати 11:00, бехато).

Аз ин рӯ, мо ба хонандагоне, ки ба идора ҷавобҳои ҳудро ирсол карданд, сипос мегӯем, аммо голиб танҳо нафароне мешаванд, ки

пеш аз дигарон ҷавобҳояшонро дуруст пешниҳод кардааст. Дар ин шумораи голиб Давлатов Умедҷон мебошанд, зеро ҷавобҳо бо ҳатоҳо пешниҳод гардидаанд.

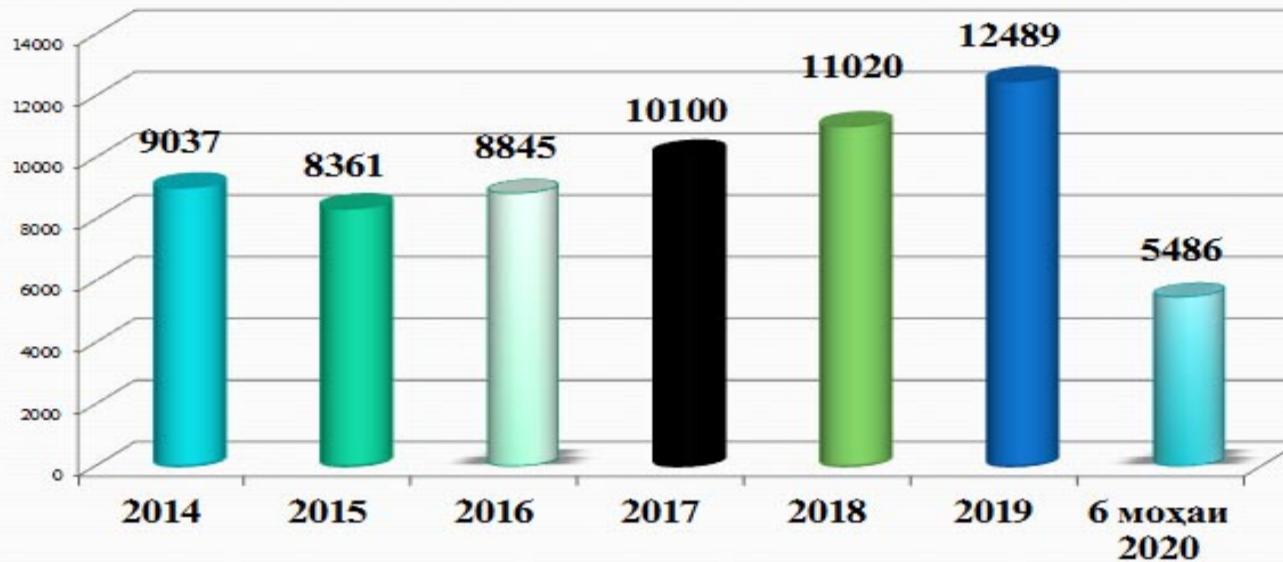
Хонандеа, ки ҷавобҳои ҳудро аз назар гузаронидан меҳоҳад, метавонад ба идораи рӯзнома ташrif биоварад.

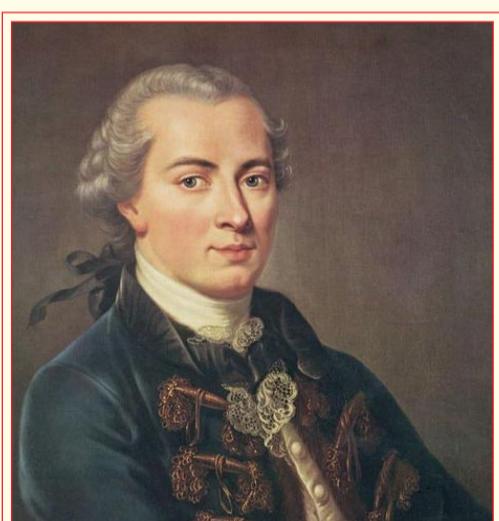

Бовар дорам, ки кормандони соҳаи илму маориф ва ҳар як сокини бонангуну номуси қишвар ба қадри ин неъматҳои бузург мерасанд ва то ҷашни сисолагии истиқлоли давлатӣ барои боз ҳам пешрафта гардидани Тоҷикистони азиз саҳми арзишманди хешро мегузоранд.

ОМОРИ ВАЙРОНШАВИИ ОИЛАҲО ДАР ТОҶИКИСТОН

ГУФТОРЕ ЧУН ҚАНД БАРОИ ҶУМЛА ЗИНДАҲО СУД- МАНД АЗ ФАЙЛАСУФИ АРҶМАНД ИММАНУИЛ КАНТ

(Аз рисолаи "Нақди хиради холис"-и ин хирадманд ("Критика чистого разума")

- Маънавияту одамиятро сарҳаде ҳаст, ҳайҳот, ки ноодамигу бадаҳлокиро не.

- Одамият чист? Ширкат дар сарнавишти одамони дигар.

- Кӯдаконро барои имрӯз не, барои фардо, барои беҳтар соҳтани зиндагии оянда тарбият бояд кард.

- Агар кӯдакро барои рафтори бадаш ҷазо ва барои кирдори некаш подош бидиҳӣ, вай минбаъд танҳо барои манфиати хеш нақуқорӣ ҳоҳад кард.

- Ба одам ҳар чизе, ки меҳоҳад бидех, ў ҳамоно эҳсос мекунад, ки ин ҳама чиз ҳама чизи меҳосташа нест.

- Яке дар кулмаки об манбаи ифлосӣ, дигаре акси ситораҳоро мебинад.

- Ҳар қадар одатҳо бештар шаванд, озодии инсон камтар мешавад.

- Одами оқил андешаашро тағириу такмил медиҳад, одами хартияти аблҳо ҳаргиз.

- Аз марғ онҳое камтар метарсанд, ки ҳаёташон арзиши бештар дорад.

- Маънои ҳаёт он нест, ки худ-

ро дарёбӣ, балки он аст, ки худро бисозӣ.

- Вақте адолати умумӣ нест, аз арзиши зиндагии инсонҳо сухан гуфтан маъно нандорад.

- Бо одамони дигар ҳамчун воситаи расидан ба мақсадҳои муносибат макун.

- Инсони бошарафу озод ҳамонест, ки ба қонун итоат мекунад, на ба одами дигар.

- Одами бенангуну сустаносир рӯ ба макр меорад, макр бошад, ҳамеша эҳтиёткор буданро тақозо мекунад.

- Аз танҳои онҳое метарсанд, ки аз худашон метарсанд.

- Одам дар рӯшной хеле кам аз торикӣ, ҳангоми хушбахт буданаш хеле кам аз бадбахтӣ, ҳангоми серу пур буданаш хеле кам аз азоби нодорӣ фикр мекунад, баръакс, ҳамеша ҳангоми торикӣ аз рӯшаний, вақти азоб доштанаш аз баҳту саодат, вақти камбағалӣ аз зиндагии серу пур андеша мекунад...

МУАССИС:
донишгоҳи давлатии ӯзбекистон
ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

ҲАЙАТИ МУШОВАРА:

МИРАЛИЗОДА АБДУСАЛОМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор,
ректори Донишгоҳи давлатии Кӯлоб
ба номи Абӯабдуллоҳи Рӯдакӣ

КАРИМОВ САМАРИДДИН,
доктори илмҳои химия, профессор,
узви пайвастаи АМТ

ИБОДОВ МАҲМАДУЛЛО,
доктори илмҳои фалсафа, профессор

ХОЛИҚЗОДА АЙНИДДИН,
номзади илмҳои филология, дотсент

ХУДОЙДОДОВА ШАРОФАТ,
номзади илмҳои филология, дотсент

ҒУЛОМОВ ИСЛОМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

АБДУЛЛОЕВ МАҲМУД,
доктори илмҳои таърих, профессор

МИРЗОЕВ САЛИМ,
доктори илмҳои педагогӣ, профессор

ИЗЗАТУЛЛОЕВ КУГАН,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

ЗАФАР МИРЗОЁН,
ховаршинос, профессори фахрии
донишгоҳ

РАФИЕВ САФАРХОН,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

НАЗАРОВ ҲОТАМ,
номзади илмҳои педагогӣ, дотсент

САРМУҲАРИР:
ЧАҲОНГИР РУСТАМШО,
номзади илмҳои филология, дотсент

Андеша ва ақидаҳои нашршудаи шахсии муаллифон дар мақолоту гузоришиҳо ақида расмии ҳайати эҷодии рӯзнома маҳсуб намешавад. Дурустии асноду далели мақолаҳо ба уҳдаи муаллифон аст.

Рӯзнома дар ҶДДМ
“Мега-принт” ба табъ расидааст.
Адади нашр 6000

Нашрия дар Вазорати
фарҳанги Ҷумҳурии Тоҷикистон №030/
Р3-97, 30.08.2017 аз нав ба қайд
гирифта шудааст.

Маводҳо бо забонҳои
тоҷикӣ, русӣ ва англесӣ нашр мешаванд.
Рӯзнома тариқи обуна дастрас
мегардад.

НИШОНӢ:
735360. ш.Кӯлоб, кӯчаи С. Сафаров 16
E-mail: anvor.donish@kgu.tj
Телефон: корӣ: (83322) 3- 31- 15,
мобилий: 985-76-77-12; 981-00-02-19

ОМӯзгори намуна ва беҳтарин омӯзгори саёра

Омӯзгори яке аз деҳаҳои Кения (кишваре дар Шарқи Африқо) - Питер Тэбичи (Peter Tabichi), ки миқдори зиёди маошаашро барои хонандагон ва одамони камбизоат тақдим мекунад, соли 2019 ҳамчун "Омӯзгори намуна ва беҳтарин омӯзгори саёра" дониста шуда, Ҷоизаи байналмилалии омӯзгорро бо маблағи 1 000 000 долари амрикӣ соҳиб гардида буд.